

ТУРОБ НИЁЗ

# ГУЛЛАГАН БОҒЛАР

Шеърлар

Тошкент  
Ғафур Ғулом номидаги  
Адабиёт ва санъат нашриёти  
1998

Уз2  
Н 55

### **Ниёз Туроб.**

**Гуллаган боғлар.: Шеърлар. — Т.: Ғ. Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашр., 1998. — 160 б.**

Шеърят — кўнгил иши. Туроб Ниёз ҳам кўнгилнинг қат-қатидаги пок ниятлари, орзу-армонларини назм созига солган. Дунёни ўзича тасаввур этиш, оддий сатрларда ҳаёт муаммоларини баён этиш — Туроб шеърятининг ўзига хос фазилатларидан.

**Уз2**

4702620202—2  
Н ————— 12—98  
М 352(04)—98

© Туроб Ниёз, Ғафур  
Ғулом номидагk.  
Адабиёт ва санъат  
нашриёти, 1998 й.

ISBN 5-635-01647-2

## ГУЛЛАГАН БОҒЛАР

Гуллаган боғларга суқ билан боқдим,  
Улар тақдирига айладим ҳавас.  
Бу ҳавас дилимда сўнмас ўт ёқди,  
Сўниқ туйғуларга бахш этди нафас.

Гуллаган боғларнинг мевасин тотдим,  
Руҳим парвоз қилди кенгликлар сари.  
Ўзимни қийноқлар бағрига отдим,  
Тўлдирмоқ истадим сийрак сафларни.

Гуллаган боғларнинг сафида бўлмоқ,  
Улар каби мева қилмоқ осонмас.  
Ҳамлет айтганидай: «Қолмоқ ё ўлмоқ...»  
Бошқача бўлиши мумкин ҳам эмас!

\* \* \*

Энди дил тубига  
Чўкмайди сўзлар,  
Ёруғликка чиқар  
Хизмат этгани.  
Еб қўйгудай таъқиб  
Қилмайди кўзлар,  
Ҳақиқатни дадил,  
Рўй-рост айтгани.  
Энди қудуқларга  
Йўқдир эҳтиёж,  
Гапни айтиш мумкин  
Қўрқмай қулоққа.  
Энди бирон кимса  
Тополмас илож  
Элимнинг овозин  
Бўғиб юрмоққа.

## СУКУНАТ

Сен жим. Мен жим. Сукутга чўмдик,  
Сўзламоққа йўқ каби ҳожат.  
Бор гапларни юракка кўмдик  
Ва кўзлардан сўрадик нажот.

«Яхши қолинг. Хайр, кетдим мен...»  
Сукунатнинг зил куйи тинди.  
Шу пайтгача бардош айлаган  
Шовқин-сурон авжига минди.

\* \* \*

Сени кутдим йигирма беш йил  
Ва ниҳоят келдинг қошимга.  
Яйраб кетди сиқилган кўнгил,  
Ҳумо қуши қўнди бошимга.

Шодлигимнинг чегараси йўқ,  
Бўлолмайди ҳеч нима тўсиқ.  
Ер ҳам юмшоқ, қўл етгудай — кўк,  
Тилларимдан тушмайди қўшиқ.

## ТЕМУР БОБО

Кўкда қуёш битта, биттадир ой ҳам,  
Аммо буюкларга бойдир бу олам,  
Улар орасида бордир бир одам,  
Меннинг соҳибқирон, суюкли бобом.

Темур бобо, сизни ўйлаган оним  
Юрагимга сиғмай қолади жоним,  
Баҳорги дарёдай кўпирар қоним,  
Кўз ўнгимдан ўтар минг йиллик шоним.

Ўзбек ўзбеклигин ҳис этди сизда,  
Тулпор миниб шахдам юрганингизда,  
Кенг жаҳон тор келди шухратингизга,  
Европа бош эгди ҳурматингизга.

Ҳаттоки ғанимлар сизга тан берди,  
Чунки суйганингиз адолат эрди,  
Кимки мард, содиқдир, оғзи мой бўлди,  
Хиёнат қилганининг ҳоли вой бўлди.

Сизни унутмайди ҳеч қачон башар,  
Номингиз ҳар ўзбек қалбида яшар,  
Хиёбонда сизга нигоҳим тушар:  
Минган тулпорингиз тирикка ўхшар.

## МУҲАББАТ

Кўзларимда ёнган чўғ  
Юрагимга теккан ўқ,  
Бу дунёда тенги йўқ  
Сенсан, сенсан, муҳаббат.

Эзгуликнинг дояси,  
Ҳаётнинг чин маъноси,  
Қуёшдай йўқ сояси  
Сенсан, сенсан, муҳаббат.

Фарҳод, Шириндан мерос,  
Покиза дилларга хос,  
Борлиги шубҳасиз, рост,  
Сенсан, сенсан, муҳаббат.

Сенсиз дунё зимистон,  
Ғамга тўлар ер, осмон.  
Инсонни этган инсон  
Сенсан, сенсан, муҳаббат.



## УЛУҒБЕК

Ун бешида шоҳ бўлган бобом,  
Қирқ йил элга бош бўлган бобом,  
Кўнглида ғам, оҳ бўлган бобом,  
Кўзларида ёш қолган бобом.

Оромлардан тамом кечдингиз,  
Осмон илмин сувдай ичдингиз,  
Хаёл бирла кўкда учдингиз,  
Юлдузларни суйиб, қучдингиз.

Не бахт, сизга шогирд тушдилар,  
Эътиқодда собит, кучлилар,  
Зукко Мирам, Али Қушчилар  
Осмон қулфин — сирин очдилар.

Ўз ўғлингиз қўйдирди сизни,  
Маломатга қўйдирди сизни,  
Ширин жондан тўйдирди сизни,  
Охир ёвга сўйдирди сизни.

Сизни дунё танийди бугун,  
Кўз очсангиз қанийди бугун,  
Ўзбекистон манглайи бугун  
Кундай ёрур, порлайди бугун.

Ун бешида шоҳ бўлган бобом,  
Қирқ йил элга бош бўлган бобом,  
Кўнглида ғам, оҳ бўлган бобом,  
Кўзларида ёш қолган бобом.

## КОМИЛ ИНСОН

Юртимдан кўп олисда Ҳирот,  
Аммо яқин дилимга у ер.  
Талпинаман сизга умрбод,  
Шоир бобом — Ҳазрат Алишер.

Истадингиз комил инсонни,  
Ижодингиз шунга даъватдир.  
Лекин бунинг борми имкони,  
Нур бор жойда соя бор, ахир.

Ўз нафсига асирлигидан  
Қутулолмай овора инсон,  
Юрагининг басирлигидан  
Йўл тополмай овора инсон.

Саробмикан, ҳазрат, орзунгиз,  
Комил инсон бўлмайди наҳот?!  
Йўқ, йўқ, хато, ахир ўзингиз  
Комилликка намуна бир зот!

## ЕЛҒОН

Бир кун алдадилар, мен лаққа тушдим,  
Ишондим уларга — дилда гумон йўқ.  
Ёлғон нелигини шунда тушундим:  
Дунёда ёлғондан кўра ёмон йўқ.

Улғайиб дуч келдим ёлғонга қайта,  
Ундан қутулмоққа чора топмадим.  
Ёлғон айтдим мен ҳам дўппи тор пайтда,  
Баҳоналар тўқиб ўзни оқладим.

Ёлғон гапирмасдан яшаш мумкинми?  
Бу савол қийнайди доимо мени.  
Ҳаётида ёлғон сўзламас кимки,  
Энг бахтли инсон деб биламан уни.

## ОНА АРМОНИ

Ой бориб, омон қайт — тилагим эди,  
Ахир, ўғлим, жоним — юрагим эдинг,  
Ёлғизим, суянчим, тиргагим эдинг,  
Мен қандай ишонай қора хатига.

Кўзларим тўрт бўлди йўлингга қараб,  
Кўчанинг сўлига, ўнгига қараб,  
Йиғлайман суратинг — бўйингга қараб,  
Кенг дунё тор келар қалбим додига.

Дилимда бир орзу, армон сақлайман,  
Тишлаган нонингни ҳамон сақлайман,  
Келиб қолар дейман саломат, омон,  
Умид эш бўларкан инсон зотига.

Ғалаба тўйини нишонлар элим,  
Сизлар туфайлидир бу шонлар, ўғлим,  
Шундан таскин топар озурда кўнглим,  
Мардлар мангу яшар халқнинг ёдида.

## СОБИР РАҲИМ

Собир Раҳим, сигмадингиз, оҳ,  
Ўзбекнинг кенг пешонасига.  
Адашмади яна дайди ўқ,  
Қайтмайсиз юрт — кошонангизга.

Йиқилдингиз кўксингиз ушлаб,  
Турмадингиз қайта оёққа.  
Умрингизни Ватанга бағишлаб,  
Топширдингиз ўзни тупроққа.

Спитамен, Широқ мардлиги,  
Муқаннанинг шижоат, шаҳди,  
Жалолиддин олов қалблиги,  
Улуғ Темур заковат, ақли,

Сизга бобо мерос эди-да,  
Қучганингиз ғалаба фақат...  
«Ўзбеклардан чиққан саркарда...»  
Довруқ солди бу ном, бу шуҳрат.

Титрар эди душман барг каби,  
Номингизни эшитган заҳот.  
Ҳайрат билан чулғанар қалби —  
«Шундай одам шарқликдир наҳот!...»

Собир оға, юрагингизда  
Не орзулар бор эди, билмам.  
Ҳозир ҳаёт юрганингизда  
Бўлардингиз кўп ишлар қилган.

«Ўзбеклардан чиққан илк маршал»,  
Номини ҳам олар эдингиз.  
Юртим узра порлаган машъал —  
Эрк посбони бўлар эдингиз.

Собир оға, сиз қучган шуҳрат,  
Минг асрлар ўтсин, сўнмайди.  
Сиздай ўғли бўлган шу юрт ҳам  
Энди сира қарам бўлмайди.

\* \* \*

Соғинганинг айтарсан кулиб,  
Кўзларингда ширин бир араз.  
Ултираман бошни ҳам қилиб,  
Баҳоналар топиб арзимас.

Кейин йўқлаб келади дўстлар,  
Олиб кетар мени ёнингдан.  
Дийдоримга тўймаган кўзлар  
Маъюс боқиб қолар ортимдан.

Бир лаҳзадай ўтар уч-тўрт кун,  
Мен қайтаман шаҳарга яна.  
О, нақадар оғир сен учун  
Охири йўқ кутишлар, она!

## МУСТАҚИЛЛИК ҚЎШИҒИ

Мустақиллик, юрагимда, тилагимда яшайсан.  
Гўёки баҳордаги навниҳолга ўхшайсан,  
Тобора униб-ўсиб, гуллар очиб яшнайсан,  
Мустақиллик, юрагимда, тилагимда яшайсан.

Дийдорингга зор бўлиб кўз юмди боболарим,  
Отилди Усмонларим, Қодирий, Чўлпонларим,  
Охир бу кун ушалди юз йиллик армонларим,  
Мустақиллик, юрагимда, тилагимда яшайсан,

..Сени совуқ шамоллардан, аёзлардан сақлайман,  
Сен билан ҳаётимни, тақдиримни боғлайман,  
Куну тун камолингни, иқболингни ўйлайман,  
Мустақиллик, юрагимда, тилагимда яшайсан.

Она халқим бошида порлайвер офтоб бўлиб,  
Дунёни ҳайратга сол, кўкдаги ойдай тўлиб,  
Мен сени куйлайверай қаламим қўлга олиб,  
Мустақиллик, юрагимда, тилагимда яшайсан,



## ЖУРА

*Вафоқулга.*

Қандайин ёқимли,  
Тотли сўз: «Жўра!»  
Болаликни ёдга  
Солар бир зумда.  
Кучли жаранглайди,  
«Дўст», «Уртоқ»дан кўра,  
Меҳр-оқибат бор,  
Сеҳр бор унда.  
Жўраликнинг ҳатто  
Йўқ бирон шарти,  
Кўнгилда бажариш  
Қайғуси бўлмас.  
Аммо унда мавжуд  
Ички бир тартиб:  
Хиёнат қилганнинг  
Уйқуси бўлмас...



Мен интилган келажак алдоқчи сароб экан, <sup>i</sup>  
Пойдевори нураган, девори хароб экан.

Симирдим-ку билмасдан ёлғоннинг шаробини,  
Унинг ҳар бир қатраси заҳару зардоб экан.

Уқиб билдим бу йўлнинг тариху тавсифини,  
Бу йўл йўл эмас асло, қиронли гирдоб экан.

Йўл босиб, ташна бўлсам, ёнимдаги ариқдан  
Ичолмадим, хўжаси инсофсиз мироб экан.

Манзил томон элтгувчи ишонган кишиларим,  
Номига доҳий экан, номига арбоб экан.

Кўзи очилиб мошдай, бу йўлдан қайтиб энди,  
Мустақиллик йўлидан шод юрган Туроб экан.

## ТОҲИР ҚУШИҒИ

Майли, Зуҳра, бу осмон  
бошимга қулаб тушсин,  
Суянган деворларим  
устимга нураб тушсин,  
Изимдан Қоработир  
қиличин қайраб тушсин —  
Кечмасман сендан, жоним,  
Ахир сен хонумоним.

Зиндонга ташласалар,  
сандиққа солсалар ҳам,  
Жаҳаннамнинг оғзига —  
дарёга отсалар ҳам,  
Йўқотмоқ бўлиб ердан,  
гулханда ёқсалар ҳам,  
Кечмасман сендан, жоним,  
Ахир сен хонумоним.

Ахир ўлим не бўпти  
дийдор, васлинг олдида,  
Қалбимга муҳрланган  
сиймонг — расминг олдида,  
Қуёш, ойни лол этган  
ҳуснинг, аслинг олдида —  
Кечмасман сендан, жоним,  
Ахир сен хонумоним.

\* \* \*

Аллоҳим, бандангга сабр бер,  
Яхшига бахт, ёмонга жабр бер.

Ризқини бутун қил элимнинг,  
Ерга ёмғир, кўкка абр бер.

Молу дунё бермасанг майли,  
Бировга хор қилма, қадр бер.

Тўғри йўлдан адаштирма ҳеч.  
Адашганга чора, тадбир бер.

Туробнинг орзуси кўйламоқ,  
Илҳом бер, қалам бер, танбур бер.

## МЕН ҚИШЛОҚҚА БОРСАМ

Мен қишлоққа борсам, боладай  
Чопиб-чопиб ўйнагим келар,  
Сабабчиси болалигимдир,  
Ғам-ташвишсиз ўтган у кунлар.

Мен қишлоққа борсам, ҳаводай  
Кўксимни тўлдирар хўрсиниқ.  
Сабабчиси кекса онамдир,  
Қайтишимда қолар ўксиниб.

Мен қишлоққа борсам «бепарво» —  
Қайтиш ҳақда ўйлагим келмас.  
Сабабчиси тенгдошларимдир,  
Даврасидан айрилиб бўлмас.

Мен қишлоққа борсам, самодай  
Кенгаяди юрт тушунчаси.  
Сабабчиси қабристондир.  
Боболарим ётар қанчаси.

Мен қишлоққа борсам, сабодай  
Шошиламан яна шаҳарга.  
Сабабчиси орзуларимдир —  
Отлантирар йўлга саҳарлаб.

\* \* \*

Яшаяпсиз бепарво, лоқайд.  
Умрингизнинг охири йўқдай.  
Бир кун келиб ўч олади вақт,  
Санчилади юракка ўқдай.

Пушаймонлар қиласиз у дам,  
Ҳайқирасиз: «Бахт йўқ дунёда».  
Бахтга эса қолар бир қадам,  
Босолмайсиз — вақт йўқ дунёда.



Қийналиб кетдинг-ку гапнинг тўғриси,  
Ичинг ёришмайди ёқса ҳам чироқ.  
Йўл қўйган хатонинг — ором ўғриси,  
Сени ҳаловатдан айлади йироқ.

Қўзларинг очилди, аммо жуда кеч,  
Пушаймон қалбингга нишдай санчилар.  
Ҳали ҳам ўзингга келолмайсан ҳеч,  
Хатонинг шароби аччиқ шунчалар.

«Хатони тузатмоқ мумкин-ку ахир» —  
Фақатгина сенга шу берар далда.  
Нима қилмоқ бўлсанг ўйлаш керакдир,  
Охир-оқибатин биринчи галда.

\* \* \*

Кўзларингни бир зумгина юм,  
Боқмай тургин менга бир нафас.  
Юзларингга тикилайин жим,  
Чиройнигдан лаҳза бўлай маст.

Қараб турсанг боқиш қаёқда,  
Термулмоққа етмайди бардош.  
Кўзларинг ўхшайди чақмоққа,  
Юзинг эса ёздаги қуёш...



## ДУСТЛИК РУБОИЙЛАРИ

### 1

Ёлғизлик азалдан инсоннинг ёви,  
Чунки у умрнинг занги, эгови.  
Ёнингда ҳамроҳинг бўлса бошқа гап,  
Қалбингни илитар дўстлик олови.

### 2

Ёвнинг биттаси ҳам кўплик қилармиш,  
Пайт пойлаб тиф билан кўксинг тилармиш,  
Дўстнинг мингтаси ҳам бўлар эмиш кам,  
Бирови камайса кўнгил йиғлармиш.

### 3

«Бойлигим йўқ», дея ғам чекма кўнгил,  
Бекорга эзлиб, ёш тўкма кўнгил,  
Ахир атрофингда қанча дўстлар бор,  
Ушалар бойлигинг, ҳеч чўкма кўнгил.

### 4

Дўстликнинг минг битта шартлари бордир,  
Дўстларнинг номарди, мардлари бордир.  
Қимдир дўстларидан бўлса шод, рози,  
Қимнингдир дўстидан дардлари бордир.

### 5

Битмаган иш битар дўстлар қўлласа,  
Бошдан ташвиш кетар дўстлар қўлласа.

Умр фасллари ҳамиша ёзмас,  
Утмаган киш ўтар дўстлар қўлласа.

6

Ҳисобли дўст бўлса, айрилмас сира,  
Шубҳа, гумонларга берилмас сира.  
«Сен мендан қарздор, бурчилсан» дея  
Гурунгларда ёлғон керилмас сира,

7

Дўстлик тилда эмас, дилда яшайди,  
Таъма нелигини билмай яшайди.  
Зарра хиёнатни кечирмайди у,  
Олчоқларга шафқат қилмай яшайди.

8

Қозоқ, қирғиз, туркман, тожигу ўзбек,  
Узукка қўйилган гавҳари кўздек.  
Бир заминда яшар кўзини қувнатиб,  
Гуноҳга ботар ким бўлса бузгудек...

9

Дунёда содиқ дўст топмадим дема,  
Манзилга етади интилса кема.  
Узинг содиқ бўлмай туриб, эй кўнгил,  
Содиқ дўст ахтариб бўлма хомтама.

10

Энг бахтиёр одам дўсти кўп одам,  
Бахт, омад ёр одам, дўсти кўп одам,  
Эртақдаги марддай енгилмас мутлоқ,  
Шон, зафар ёр одам, дўсти кўп одам,

## МАЙСА

Баҳор келганини қаердан билди,  
Ер остида ётган бу митти майса?  
Заминнинг чўнг бағрин қандайин тилди,  
Учиб кетади-ку, шамол пуф деса?

Баҳорга ошиқлик, яшашга зорлик,  
Унга куч бергандир, ишонч бахш этган,  
Ернинг ости — қафас, қилса-да зўрлик,  
Буюк шиддат билан қутилиб кетган,

\* \* \*

«...Мен ҳақимни олурман тундан...»

*Рауф Парфи*

Эртага, эртага, эртага дейман,  
Эрталар келади эрта ортидан.  
Шеър эса ёзилмас, ич-этим ейман,  
Юрак азоб чекар сўнгсиз оғриқдан.

Баҳоналарга чек қўяман энди,  
Ҳақимни олурман ҳар ўтар кундан.  
Лоқайдликдан роса калтак — панд едим,  
Энди калтак ейди лоқайдлик мендан.

\* \* \*

Уз тилида сўзлашдан ор айлаганлар ёмон,  
Дўст кўзига дунёни тор айлаганлар ёмон.

Топиб минг бир баҳона, соғинчларда сарғайтиб,  
Онани дийдорига зор айлаганлар ёмон.

«Ширин сўз жон озиги», дейдилар аҳли дониш,  
Яшнаган кўнгилларни қор айлаганлар ёмон.

Жаҳолат ўти ёмон, кул этар тафаккурни,  
Машрабларга замонни дор айлаганлар ёмон.

Йўқни бор қилиб бўлмас, бу маълум ҳақиқатдир,  
Пул кучи ила «йўқ»ни «бор» айлаганлар ёмон.

Эй Туроб, одат айла, борсанки, яхшилиқни,  
Одамийлик шаънини хор айлаганлар ёмон.

## БОЛАЛИК

Болалик, қайдасан? Йўқотдим сени,  
Қадрингга етмадим ё олдинг қасос?  
Фақат тушларимда кўраман энди,  
Олис-олислардан берасан овоз.

Болалик ,бошимда бахт қушимидинг,  
Учиб кетганингни сезмайни қолдим.  
Лаҳзалик кўрганим — ширин тушмидинг?  
Уйғониб топмадим — хаёлга толдим.

Болалик, қайдасан? Йўқотдим сени...

## МУҲАББАТГА МУБТАЛОМАН

Муҳаббатга мубталоман, ўқига нишондаман,  
Қўл-оёғим боғланган, узилмас кишандаман,  
Хаёлимдан ўтказдим сенга кўз тушганда ман:  
Наҳотки севиб қолдим уч довон ошганда ман?!

Наҳот, сен ҳам севиб қолдинг, ҳеч нишонгим келмайди,  
Ўйлардим: мўъжизалар бу ҳаётда бўлмайди.  
Сени бир кун кўрмасам юрак қурғур қўймайди,  
Хаёлим сенда фақат, вужуди Тошкандаман.

Мен сизни севмаганман, бу шунчаки ўйин де,  
Мен севаман десам ҳам, сен кетинг де, қўйинг де.  
Олдин кимни суйсангиз, боринг, шуни суйинг де,  
Ҳисларга алдангандай, озгина шошгандайман.

Иўқ, йўқ, ундай демагил, суймасанг ҳам суйдим де.  
Севгимизни юрагимга тош мисоли ўйдим де,  
Фақат сизни деганман, ўзга ишқни қўйдим де,  
Бундан бошқа сўзларингга мен энди ишонмайман.

## ДУГОНАНГГА КЕЛАР ҲАВАСИМ

Ҳазил

Дугонангга келар ҳавасим,  
Гул юзингдан ўпа олади.  
Еноғида ўйнаб табассум,  
Белларингга қўлин солади.

Дугонангга келар ҳавасим,  
Сўзлашади сен билан тўйиб.  
Кўзларингга боққади маъсум,  
Етар бошин кўксингга қўйиб.

Дугонангга келар ҳавасим,  
Юрагингда не бор — билади.  
Ажралмайди у сендан бир зум,  
Кетақолса нима қилади...

Эҳ дугонанг, сенинг дугонанг.



## ТУРДИ ФАРОҒИЙ СУЗИ. XVII АСР

Дилимда мишг алам бордир,  
Тўкиб солсам олам тордир,  
Токайгача одам хордир,  
Ниҳояси борми бунинг?

Ёлғон ваъда ҳар лаҳзада,  
Юрак зада, ғам, ларзада,  
Қулоқ солмас ҳеч ким арзга,  
Ниҳояси борми бунинг?

Соғ кишини топиб бўлмас,  
Табиблардан кўнгил тўлмас,  
Қўллари зил, енгил қўлмас,  
Ниҳояси борми бунинг?

Қорни очни тўқ ўйламас,  
Бу тахлитда яшаб бўлмас,  
Исён қил деб юрак қўймас,  
Ниҳояси борми бунинг?

Келгусидан умид катта,  
Қолмагаймиз тун — зулматда,  
Келгай ёруғ кун албатта,  
Ниҳояси бўлмас унинг.

1988

## ОТЕЛЛО ИЗТИРОБИ

Энди менга сўзлама ортиқ,  
Бахт ўғриси Яго жодугар.  
Шароб дея этганинг тортиқ,  
Кеч англадим, экан-ку заҳар.

О Яго, сен ўлдирмай мени  
Тириклайин тиқдинг қабрга.  
Ҳаётимда дуч қилган сени  
Минг лаънатлар бўлсин тақдирга.

Ениб турар эди юрагим,  
Рашк туфайли музга айланди.  
Севиб яшаш эди тилагим,  
Тилакларим йўли бойланди.

Яго, сени бу қабих ишга  
Ўйламовдим қўяр деб қадам,  
Эвоҳ, бари ўхшайди тушга,  
Разил бўлса шунчалар одам?!

Қаламушдай кемирар таним,  
Юрагимга ўрнашган армон.  
Дўст деганинг чаён, бир ғаним  
Бўлиб чиқса бу даҳшат, ёмон..

## БОБУР НИДОСИ

Юртдан кетар чоғи аламда қолдим,  
Нигоҳим ҳар гиёҳ, қадамда қолди.  
Суянган тоғларим қулади бир-бир,  
Ишончим биргина қаламда қолди.

Подшоҳмен, не десам бажо бўладир,  
Аммо дил куядир, бежо бўладир.  
Ваган дийдориши қўмсайман тун-кун,  
Бу истагим қачон раво бўладир?!

Тилимдан тушмайди Андижон номи,  
Дилимни хушлайди Андижон номи,  
Бировдан эшитсам кўнглим бузилур,  
Кўзимни ёшлайди Андижон номи.

Тупроғин кўзимга суртсайдим бир бор,  
Киши бўлмас эрди мендин бахтиёр.  
Дийдор қиёматга қолган кўринур,  
Нетай, қўлларимда йўқдир ихтиёр.

## ҚАЛДИРҒОЧГА ҰХШАБ КЕТАСАН

*Софияға*

От минишни хуш кўрган синглим,  
Отда ўзин қуш кўрган синглим,  
Қўпқариши туш кўрган синглим,  
Ойбарчинга ўхшаб кетасан.

Оромлардан воз кечган синглим,  
Ёлғон эмас, рост кечган синглим,  
Шоирларга хос кечган синглим,  
Сор лочинга ўхшаб кетасан.

Қўнгил айтар: шаҳарда не бор?  
Кетолмайсан қишлоққа — шеър бор!  
Қишлоқ чорлар, чорлайди шаҳар —  
Қалдирғочга ўхшаб кетасан.

## НАВОИИ ҲАЙКАЛИ ҚОШИДА :

Эҳтиромим этгали бажо,  
Ҳайкалингиз қошида бобо,  
Сукут сақлаб турганим асно,  
Эшитгандай бўлдим бир садо:

«Турк тилим хор ўлмасин,  
Меҳрга зор ўлмасин,  
Сарсон, абгор ўлмасин,  
Асло бекор ўлмасин.

Ул йўқдир — камина йўқ,  
«Хамса» йўқ — хазина йўқ,  
Фарҳод йўқ, Ширин ҳам йўқ,  
Келажакка зина йўқ.

Руҳим безовта этманг,  
Мендан узоқлаб кетманг,  
Ушбу сўзим унутманг:  
Тил бирла улуғ Ватан!»

## КУТИШ

Ез, етар шунчалик ўтда ёққанинг,  
Урнингни бўшатиб берақол кузга.  
Куйганим етар-ку ўша танҳонинг  
Ҳажрида юрагим ачишиб туздай.

Куз, энди тўқақол сўнги япроқни,  
Юзларим сарғайди мен унга боқиб.  
Соғинчдан тўлғонар кўксим чапроғи,  
Қушлар ҳам жанубга бормоқда оқиб...

Қайраган қилчинг қиш қинга солгин,  
Ҳаддингдан ошмагил бўридай увлаб.  
Ерга яқинлашар қуёш — зўр ёлқин,  
Ҳижронли аёзни боради қувлаб...

Баҳорим, бағримга жо бўлдинг наҳот,  
Сени энди ёз, куз, қишга бермасман.  
Наҳотки мен томон юз бурди омад,  
Чексиз шодликлардан ерга сиғмасман!

## МАНЗАРА

Нечун кўк йиғлаяпти,  
Унинг ҳам борми дарди?  
Роса чўмиляпти  
Дарахтнинг яшил барги.  
Қанотлари ҳўл, маъюс,  
Қушлар турар панада.  
Боғ — келинчак очар юз,  
Гўзаллашар янада.

\* \* \*

Юрагимда кўз очар Ватан,  
Доя бўлар юракнинг ўзи.  
Уйғонаман мен ҳам қайтадан,  
Осмон каби очилар кўзим.

Улғаяди юракда Ватан,  
Соат сайин, кун сайин ўсар.  
Сизмай қолар қалбга дафъатан,  
Кенгликларга чиқмоқни истар.

Қўйворгиси келмас бағридан,  
Ахир энди не қилмоқ керак?!  
Воз кечади қондалардан,  
Кенгликларга айланар юрак.



## АССАЛОМ

Бисмиллодан бошланади аъмолимиз,  
Ассаломдан ёришади жамолимиз.

Дўстимизга айлантирар бегопани,  
Ассаломдан етишади камолимиз.

Иўлимизда учраб қолса ҳатто ғаним,  
Салом деймиз, салом деймиз аввало биз,

Кўнглимиздан айирмасак ассаломни,  
Бу дунёда бўлмайди кам, заволимиз.

Биздан фарзанд қолар, қолар эзгу ишлар,  
Қолади яхши сўз — ширин каломимиз.

## СЕН-ЛА ОЛИСЛАРГА КЕТГИМ КЕЛАДИ

Сен-ла олисларга кетгим келади,  
Қўлларингдан мангу тутгим келади,  
Васлигга тўйгунча етгим келади,  
Сен-ла олисларга кетгим келади.

Ҳар хил ташвишлардан келсаму ғолиб,  
Қуш бўлсам, қанотим остига солиб,  
Шовқинли шаҳардан бошимни олиб,  
Сен-ла олисларга кетгим келади.

Бу дунё ўткинчи, ўтамиз биз ҳам,  
Балки қолар, қолмас нишон ҳам, из ҳам,  
Баҳор ўтган каби ўтади куз ҳам,  
Сен-ла олисларга кетгим келади.

Чўчиш, ҳадиклардан очиги тўйдим,  
Мен бугун ўзимни йўқотиб қўйдим,  
Юрак-юрагимдан шу ҳиспи тўйдим,  
Сен-ла олисларга кетгим келади.

## ОЗОДИСТОН ЁКИ ВАТАН МЕҲРИ

*Ривоят*

Жуда қадим замонда  
Юрт бор экан боғ, бўстон.  
Севаркан эли жондан,  
Аташиб Озодистон.  
Тупроғига ҳаттоки  
Тошни экса унаркан.  
Дарахтдай баҳор чоғи  
Оппоқ бўлиб гулларкан.  
Халқи бирам меҳнатқаш,  
Шамол каби тинмаскан,  
Ёндирса ҳам кун-оташ,  
Даласидан жилмаскан.  
Кексалари донишманд,  
Сўзи олтин, дур экан.  
Худди офтобга ўхшаб,  
Тарагани нур экан.  
Йигитлари мард, ботир,  
Қалқон экан юртига.  
Сотқинлик, қурқув ётдир  
Уларнинг юрагига.  
Қизлари барноликда  
Қолишмаскан паридан.  
Чеварлик, доноликда  
Ўтаркан бир-биридан,  
Китоб деса гул-гул ёнар,  
Йигит, қизми фарқи йўқ.  
Чўпони ғазал ёзар,  
Уқиса тинглар ер-кўк.  
Подшоси вазмин, одил,

Ҳақсизликка тоби йўқ.  
Ширин сўз, дилкаш, софдил,  
Халқдан бошқа ғами йўқ.  
Бу юртдан анча йироқ  
Бир мамлакат бор экан.  
Бошқача экан бироқ,  
Жанг-жадалга ёр экан.  
Ўзгалар ҳисобига  
Яшашни кўраркан хуш.  
Шу ғоя асосида  
Кечирар экан турмуш.  
Озодистон шуҳратин  
Эшитиб бу юрт шоҳи,  
Тун бўйи ухламапти,  
Кўкка етибди оҳи.  
Ҳузурига чорлаб шоҳ  
Лашкарбошисини тонгда,  
Сирдан айлабди огоҳ,  
— Жўнаймиз депти жангга.  
Сон-саногӣ йўқ қўшин  
Отланибди сафарга.  
Қанча доvon, қир ошиб,  
Ўтиб, қишлоқ шаҳардан,  
Етиб кепти ниҳоят  
Озодистон ерига,  
Кўрсалар гўзал ғоят,  
Ишонмас кўзларига...  
Босқиндан хабар топган  
Элнинг мард, шунқорлари,  
Отланибди шу тобда  
Ўйнатиб тулпорларин.  
Қўшинлар ўртасида  
Бошланибди катта жанг.  
Шунқорлар ҳамласидан  
Босқинчининг ҳоли танг.  
Титрабди еру осмон,

Қонлар оқибди сувдай..  
«Қул бўлмас Озодистон!»  
Мардларнинг аҳди шундай,  
Олишибди басма-бас,  
Қолгунча сўнгги қони.  
Лекин кучлар тенг эмас,  
Саноқсиз душман сони.  
Шунқорлар битта қолмай  
Жангда бўлибди ҳалок,  
Бу ғамга чидай олмай  
Қуёш кўксин қипти чок  
Ёғийлар юртни босиб,  
Каламушдай талабди.  
Кўрганни чопиб, осиб,  
Боғларни кул айлабди.  
Лекин халқ бўйсунмасдан  
Қилаверибди исён.  
Сабабин билолмасдан  
Шоҳ бўлибди лол, ҳайрон.  
— Бунинг битта йўли бор, —  
Депти маккор, шум вазир.  
Китобларни ёқмоқ даркор,  
Кечиктирмасдан ҳозир.  
Кечмишини билган эл  
Бўйсунмайди ҳеч қачон.  
Қурашга боғлайди бел,  
Юрт учун аямас жон.  
Китобга олис кечмиш —  
Юрт тарихи битилар.  
Уни ўқиган киши  
Қўрқувлардан қутулар.  
Китобсиз йўқ тафаккур,  
Инсон инсон бўлмайди.  
Лоқайд кечади умр,  
Демак, исён бўлмайди.  
Тайёр бўлибди фармон

Кечикмай ўша кунни.  
Урлабди кўкка томон,  
Китобларнинг тутуни.  
Исён-чи тўхтамапти,  
Ёйилибди юрт бўйлаб.  
Тагига етолмапти  
Сабабини шоҳ ўйлаб,  
— Барчаси ёнди, шоҳим,  
Юртда қолмади китоб...  
Шоирлар бор, юрмас жим,  
«Кўзгал!» деб қилар хитоб.  
Уларни ҳам қирмоқ шарт,  
Қолмасин биронтаси.  
Иўқолади шунда мард,  
Учади исён саси...  
Вазирнинг бу гаплари  
Шоҳга мойдай ёқибди.  
Юртнинг зўр шоирлари  
Бевақт ўлим топибди.  
Босилмапти лек исён,  
Зўрайибди тобора...  
Сабабин билолмасдан  
Шоҳ бўлибди овора.  
Маслаҳатга у яна  
Чорлабди вазирини:  
— Ким айбдор, айт бунга?  
Берайин таъзирини.  
— Тили бирнинг дили бир,  
Бирикади улар тез.  
Хавфли элнинг тилидир,  
Иўқ қилмоқ керак шу кез...  
— Уз тилида сўзлаган  
Ёндирилсин аямай,  
Уз тилида бўзлаган  
Улдирилсин аямай...  
Деган шоҳнинг фармони,

Таралибди эл аро.  
Аммо халқнинг исёни  
Кучайибди тобора.  
Алампдан ёниб шоҳ,  
Чорлабди вазирини:  
— Бунда бир сир борми ё  
Тақдирнинг ҳазилими?  
Тани баргдай қалтираб,  
Вазир гапни бошлапти.  
Кўзи ёниб, ялтираб,  
Сўзни тизиб ташлабди:  
— Бир қошиқ қонимдан гар,  
Айтадурман, кечсангиз.  
Қудратлисиз нақадар,  
Донм зафар қучгансиз,  
Бошқача экан бу юрт,  
Бўйсунмади бизга ҳеч,  
Узилди барча умид,  
Кетайлик бўлмасдан кеч.  
Бу эл қалбида Ватан  
Меҳри экан мустаҳкам.  
Енголмас ҳеч бир душман,  
Ҳар қанча зўр бўлса ҳам.  
Шоҳ бошига бир уриб,  
— Жон бор, — депти, — сўзингда.  
Урнидан шартта туриб,  
Қайтмоқ бўпти изига.  
Исён-чи, авж олибди,  
Зўрайибди тобора.  
Ёв қуршовда қолибди,  
Бўлибди тилка-пора.  
Қочолмапти шоҳ, вазир,  
Исёнчилар ушлабди.  
Иккови ҳам бирма-бир  
Қиличдан ер тишлабди.  
Озодистон қулликдан

Буткул бўлибди озод.  
Эл ҳам зулм, хўрликдан  
Қутулибди умрбод.  
Қиссадан ҳисса шуки,  
Ҳар ким юртин ўйласин.  
Юртига фидо кимки,  
Ватан меҳри қўлласин.



## КИТОБЛАР «ЁНМОҚДА»

Китоблар «ёнмоқда» олтин жавонда,  
Бачкана ҳаваснинг қурбони бўлиб.  
Хонанинг соҳиби эса бу онда  
«Бойлиги»ни мақтар ғурурга тўлиб.

«Жаҳон хазинаси» — икки юз томлик,  
Навоний, Шекспир... ҳаммаси бунда.  
Ўқийсизми? — дея сўрар кўпчилик,  
Китоб ўқимоққа имкон, вақт қайда...»

Китоблар «ёнмоқда» олтин жавонда.  
Бу ҳолни кўрмайди «хобби» кўзлари.  
Ёрдамга чақирар, ёнар оловда  
Навоний сўзлари, Бобур сўзлари...

## ҚАЛБИМ БИЛМАЙСАН

Сени ўйлаб тунлари, уйқум келмайди, жоним,  
Ғамда ўтар кунларим, дардим билмайсан, жоним.

Буюр, не десанг шайман, ахир сен деб яшайман,  
Мажнунларга ўхшайман, қадрим билмайсан, жоним.

Ўтди қанча ой, йиллар, ҳамон ташна бу диллар,  
Сен томонга интилар, қалбим билмайсан, жоним.

Ёрсамми юрагимни, айтсамми тилагимни,  
Ростданам севганимни балким билмайсан, жоним.

## КЕЧИРАҚОЛ

Асло кечирмайман ўзимни, она,  
Бекор айтмаяпман сўзимни, она,  
Йўлга қадаб қўйдим кўзингни, она,  
Ўзинг кечирақол қўзингни, она.

Соғинчдан сарғайиб безор бўлибсан,  
Тунлари ухлолмай бедор бўлибсан,  
Оқибат чидолмай бемор бўлибсан,  
Ўзинг кечирақол ўғлингни, она.

Пушаймонлар чекдим ҳолингни кўриб,  
Оғриқлардан тортган нолангни кўриб,  
Энди тавба қилган болангни кўриб,  
Ўзинг кечирақол сен уни, она!

## ШОИР НАЗАР ШУҚУРНИ ЭСЛАБ

Кулиб турар эдинг, кулиб юрардинг,  
Ҳаммага яхшилиқ қилиб юрардинг,  
Дўстларга суянчиқ бўлиб юрардинг,  
Кўзимиз ёшларга фарқ этиб кетдинг.

Шамолдай тиңчимас, меҳнаткаш эдинг,  
Ениб яшар эдинг, ўт-оташ эдинг,  
Одамларга меҳри бир қуёш эдинг,  
Юзимиз сарғайган барг этиб кетдинг.

Юрагинг қор каби оқ, тоза эди,  
Шеърларинг тилларда овоза эди,  
Ижодинг айни авж, парвозда эди,  
Баҳорги чақмоқдай ярқ этиб кетдинг.

Ё дунё кўксингга тор келдими, айт,  
Боқий дунё ишқи зўр келдими, айт,  
Жаннат қадамингга зор бўлдими, айт,  
Йўқса, нега бизни тарк этиб кетдинг?!

Орта фарзандларинг, изларинг қолди,  
Меҳрингга қонмаган дўстларинг қолди,  
Сенга ҳайкал бўлиб сўзларинг қолди,  
Дунё ишларини шарҳ этиб кетдинг.

\* \* \*

Сенсиз ўтган онни ҳеч он санамасман,  
Сенсиз тирик жонни ҳам жон санамасман.

Зеро ғаним йўқдир олғувчи бу жонни,  
Сенсиз ўзимни соғ, омон санамасман.

Юрагимга ҳадсиз азоб берадурсан,  
Барибир яхшисан, ёмон санамасман.

Сенсиз ғарибдурман, кўнгли чўккан беҳан,  
Кўксимни ҳеч қачон осмон санамасман.

Ҳажрингда азоблар тортадурман ҳар кун,  
Лекин сенга зарра осон санамасман.

Сенга ноҳақ озор етказсам мен Туроб.  
Ўзни кечирмасман, инсон санамасман.

## ЁМОН БЎЛМАЙ УТ

Оёқ ости бўлмайин десанг,  
Бир яшаб, минг ўлмайин десанг,  
Ғам дарёсин кўрмайин десанг  
Ор-номусини қўлдан бермай ўт.

Соврилмасин баргдай обрўйим,  
Сарғаймасин гулдай ранг-рўйим,  
Кулиб юрай кундай ҳар доим  
Десанг элда ёмон бўлмай ўт.

Чақмоқмисол чақнаб юрайин,  
Юрт тузини оқлаб юрайин,  
Душман кўнглини доғлаб юрайин  
Десанг мард бўл, қўрқув билмай }

Ёр васлига етмоқ истасанг,  
Бахт қушини тутмоқ истасанг,  
Ғар армонсиз ўтмоқ истасанг  
Тўсиқларни писанд қилмай ўт.

## УТИНЧ

Осмондаги қуш гулим,  
Энди ерга туш, гулим,  
Ғамлардан фориғ айла,  
Осон бўлсин мушқулим.

Ҳажрингда адо бўлдим,  
Бахт кутган гадо бўлдим,  
Гулдирсан, таърифи йўқ,  
Ўргулган сабо бўлдим.

Васлинг қўмсаб дил ёнар,  
Дил ўрнида кул ёнар,  
Минг ўтда ёнган билан  
Севгисидан ким тонар?!

## ОНТ

Ғафлат ўрмонига қўядирман ўт,  
Бедорлик бўлади асл ҳунарим.  
Ахир бундан бошқа иложим ҳам йўқ,  
Сувдай оқиб борар фасл, кунларим.

Шеър ёзмаслик осон, ёзмоқлик қийин,  
Тушунган тушунар, тушунмаган йўқ.  
Қийноқсиз тунларнинг нархи бир тийин —  
Ғафлат ўрмонига қўядирман ўт.



## БИРИНЧИ ҒАЛАБА

Тўдани ёриб кирар,  
Юлқиб олар улоқни,  
Отига қамчи урар,  
Уйламас йиқилмоқни.

Ҳайқиради одамлар,  
«Бўш келма ҳой, келма бўш!»  
Тезлашади қадамлар,  
Учиб борар гўё қуш.

Ярим йўлда қолдирар  
Қуваётган галани.  
Кўзида ёш ялтирар:  
«Ростми фолиб келгани?!»

## ВАТАН

Яхшиям бахтимга сен бор ҳаётда,  
Кўнглим қуёшлидай турар ёришиб.  
Худди азиз нондай урмайсан бадга,  
Борарсан умримга сингиб, қоришиб.

Тақдирдан нолишга бормайди тилим,  
Ахир бағрингдаман — не керак яна?!  
Сен борки ҳаётман, йўқ менга ўлим,  
Ўткинчи эмасдир юртлига дунё.

## БОҶИБ БУЛМАС

Юзингга боқиб бўлмас, дарров кўз қамашади,  
Айтай десам дардларим, сўзларим чалкашади.

Сендан ўтар гўзални топмадим бу дунёдан,  
Бор десалар нишонмам — рақиблар алдашади.

Сочларингни майдалаб ўрсанг, ўрим соними  
Дугонанг санолмасдан юз бора адашади.

Қошингга ўсма қўйиб, кийсанг янги либослар,  
Сени оддий қиз эмас, паризод аташади.

Сени суйиб қолганим билиб қолса одамлар,  
«Дидингга балли», дея Туробни алқашади.

## РУҲИМНИ ОСМОН АЙЛА

Ишқинг-ла мени бемор, ўзгаларни соғ айла,  
Руҳимни осмон айла, кўксим баланд тоғ айла,  
Фақат менга кулиб қара, ғариб кўнглим чоғ айла,  
Висолинг насиб ўлсин, ҳажрингни адоғ айла.

Билсанг, ичим ёнмоқда ўт бўлиб, олов бўлиб,  
Кўринасан кўзимга бир чақмоқ, ялов бўлиб,  
Е қошимга келдингми аллоҳдан сийлов бўлиб,  
Фақат сени танлардим ўтса минг танлов бўлиб.

«Севасизми?» дема ҳеч, бу менга ҳақоратдир,  
Муҳаббатим дилмда ҳар лаҳза нақоратдир.  
Қалбда тикланган севгим шундай бир иморатдир:  
Унинг ҳар битта тоши вафодан иборатдир.

## АРОСАТ

Дўстмисан, душманмисан,  
Билолмадим, билмадим,  
Бахтимга тушовмисан,  
Билолмадим, билмадим.

Дўст десам, душмандайсан,  
Душман десам дўст мисол.  
Ё мени тушунмайсан,  
Ё мен сени, эҳтимол?

Қачонгача бу ҳолат  
Давом этар, жавоб йўқ.  
Ўзингни очиқ англат,  
Аросатдай азоб йўқ.

## АЛЛОҲИМ

Биздан юксакда турган қодир эгам, аллоҳим,  
Тапанизга жон берган қодир эгам, аллоҳим,  
Барчамизни тенг кўрган қодир эгам, аллоҳим,  
Паноҳ, соябон бўлган қодир эгам, аллоҳим.  
Ҳамма нарсани билган қодир эгам, аллоҳим.

Ўзгага сиғинмасман, сендан бошқа илоҳ йўқ,  
Таърифингга қиёс йўқ, қудратингга адоқ йўқ,  
Қуръон каби китоб йўқ, қуръон каби сабоқ йўқ,  
Ягонасан оламда қодир эгам, аллоҳим,  
Меҳрибонсан одамга қодир эгам, аллоҳим.

Елғон нома битганлар азобингга учрагай,  
Шайтон йўлин тутганлар ғазабингга учрагай,  
Инсофни унутганлар дўзахингга учрагай,  
Ягонасан оламда қодир эгам, аллоҳим.  
Меҳрибонсан одамга қодир эгам, аллоҳим.

Дунёда бор эканман, қуръонинг — сўзинг тилда,  
Раҳмонга ёр эканман, имону ўзинг дилда,  
Қулингман, мурувват қил, карамингни кам қилма,  
Ягонасан оламда қодир эгам, аллоҳим,  
Меҳрибонсан одамга қодир эгам, аллоҳим.

## МЕН ИЗЛАГАН ОДАМ

Мен ҳақимда биров ўйларми,  
Соғинарми ранги сарғайиб?  
Деразадан тинмай бўйларми?  
Не кўринса йўлда қорайиб.

Лозим бўлса мен учун агар,  
Иккиланмай берарми жонин?  
Йўлдан чалғиб қилсам хатолар,  
Бағри куйиб оларми ёним?

Айбларимни яшириб фақат,  
Мақтовимни оширадими?  
Оқибат топмаса оқибат,  
Ушанда ҳам кечирадими?

Саволларим қолмас жавобсиз,  
Ўйлай-ўйлай топаман охир,  
Мен излаган ўша одамсиз,  
Онажоним, ўзингиз ахир!

## ВИЖДОН

Нектарига ўхшар у гулнинг,  
Табиатнинг зўр мўъжизаси.  
Гўзаллиги инсон қалбининг,  
Эзгу ишлар мундарижаси.

У бор жойда ҳақиқат яшар,  
Эгилмасдан мисоли терак.  
У йўқ жойда ақл адашар,  
Ўз йўлидан тояди юрак...



## БОЙЧЕЧАКНИНГ ОВОЗИ

Овоз берди қорнинг тагидан,  
«Баҳор келди!» дея бойчечак.  
Дарахтлар уйғонди бу гапдан,  
Қуёш ерга очди кенг қучоқ.

Деҳқон бобо ғимирлаб қолди,  
Танасида кўпирди қони.  
Елкасига тутиб кетмонни,  
Даласига қараб йўл олди...

Жон бергиси келмади қишнинг,  
Аёз — қаҳрин сочди аямай.  
Лек баҳорга ўтмади тиши —  
Сумалаклар синди пайдар-пай...

## ҲИЖРОНДА

Бир дардлашай десам имкон йўқ, нетай,  
Ҳар ёндамиз, битта макон йўқ, нетай.

Сароб бору сув йўқ саҳрога ўхшаш,  
Ҳижрон бор, висолдан нишон йўқ, нетай.

Бизни тушунади юракларимиз,  
Аммо тушунмоққа инсон йўқ, нетай.

Бош олиб кўкларга кетайлик десам,  
Қанот йўқ, қанотсиз осмон йўқ, нетай.

Фурсат қўлдан кетса, келмагай қайтиб,  
Кутгувчи фурсат йўқ, замон йўқ, нетай.

Кўнгил узолмайди васлингдан Туроб,  
Орзусиз дунё йўқ, жаҳон йўқ, нетай.

## КЕТСАНГ

Кетсанг, мөндан кул қолар, танимни қидирмагил,  
Сенсиз жонсиз вужудман, жонимни қидирмагил.

Кетсанг, ғамда ёнарман, гўё оғир беморман,  
Юзи оппоқ деворман, қонимни қидирмагил.

Кетсанг, зулматдир дунё, қуёш ҳам боқмас қиё,  
Ерда йўқолар зиё, тонгимни қидирмагил.

Кетсанг, тузалмас хато, бахт менга бўлмас ато,  
Қолурман мисли гадо, шонимни қидирмагил.

Кетсанг, ишонма — ишон, Туробдин қолмас нишон,  
Тополмассан ҳеч қачон, номимни қидирмагил.

## ЧИН БЎЛСА СЕВГАНЛАРИНГ

Этма жоним жафолар, чин бўлса севганларинг,  
Айла карам, вафолар, чин бўлса севганларинг,

Қадамингни ўйлаб бос, фидойи ошнққа хос,  
Қилма қасддан хатолар, чин бўлса севганларинг,

Мен-ку сенга шайдоман, юраги сувайдоман,  
Узинг топгил даволар, чин бўлса севганларинг,

Ҳажрингга йўқ тоқатим, айлама йироқ кетиб,  
Дийдорингга гадолар, чин бўлса севганларинг.

Ғаниматдир бу дунё, кўрсанг бўлмасми, жоно,  
Висолингни раволар, чин бўлса севганларинг.

Туроб дил боғин очди, йўлингга гуллар сочди,  
Келгин мисли саболар, чин бўлса севганларинг.

## ҚИЙНАЛИБ ҚОЛДИМ

Мен сендан йироқда қийналиб қолдим,  
Сарғайган япроққа айланиб қолдим.

Қайтадан яшнатиш қўлингдасир, ёр,  
Ушбу дамни кутиб, шайланиб қолдим.

Туну кун йўлингга кўзларим гирён,  
Бу йўлдан кетолмай, бойланиб қолдим.

Замин қучоғида ёнган қуёшсан,  
Меҳварингда тинмай айланиб қолдим.

## БИРИНЧИ УЎҚИТУВЧИ

Игна билан қудуқ қазгандай,  
Чўл бағрида яратгандай боғ,  
Ханжар билан тошга ёзгандай,  
Тупроқ билан кўтаргандай тоғ,  
Заҳмат чекар ҳар соат, ҳар кун,  
Толиқишни, миннатни билмас.  
У яшайди келажак учун,  
Иродаси пўлат, букилмас...

## ОРЗУЛАР

Умр ўхшаб кетар мисли қирғоққа,  
Вақт уни тўлқиндай ўпирар, бузар.  
Истайман чинордай мингга кирмоққа,  
Ахир юрагимда мўлдир орзулар.

Яшаш қандай яхши, яшаш қандай соз,  
Барча орзуларинг бир-бир ушатиб.  
Лекин умр қисқа, лекин умр оз,  
Юрагимни кетсам эди бўшатиб.

## УША КҮНЛАР

Ишонгим келмайди, келмайди сира,  
Севгимиздан қолди ёлғиз хотира.  
Орзулар қанчалар эди бокира,  
Ўхшаб кетар эди оппоқ нурларга.

Сен ўн етти, мен ўн саккиз ёш эдим,  
Сен гўзал моҳ эдинг, мен қуёш эдим,  
Энг яқин одаминг, чин сирдош эдим,  
Қанча гувоҳ бўлдик сирли тунларга.

Ўт бўлиб, чўғ бўлиб биз ёнар эдик,  
Висолдаи маст эдик, қувонар эдик,  
Бахтиёр бўлишга ишонар эдик,  
Аммо бахтимизни бердик кимларга?!

Инсон севги билан тирик бўларкан,  
Севги билан улуғ, буюк бўларкан,  
Севги билан азиз, суюк бўларкан,  
Яна қайтгим келар ўша кунларга.



\* \* \*

Эшикни терс ёпма, кираринг бордир,  
Ерни қаттиқ тепма, юраринг бордир.

Ноҳақдан бировга бир сўз демагил,  
Бир кун пойида бош ураринг бордир.

Ўйланмаган ишнинг чиқади чуви,  
Кейин мулзам бўлиб тураринг бордир.

Яхши ният қилган етар муродга,  
Сабр эт, нолима, кўраринг бордир.

«Мен дунёга келиб нима орттирдим?» —  
Ўз-ўзингдан ҳисоб сўраринг бордир.

Туроб, умр кечир виждон амри-ла,  
Нима эксанг шуни ўраринг бордир.

\* \* \*

Менинг қалбимни билсанг, минг битта дарди бордир,  
Бу дардни тингламоққа, айт, кимнинг сабри бордир.

Дардларингга шифони топарсан ёлғиз ўзинг,  
Ким бунга амал қилмас ўзига жабри бордир.

Гоҳида гул ҳуснига, бўйига маст бўлишиб,  
Ўйламаслар, гулнинг ҳам тикони, барги бордир.

Тўғри, баъзан дардингга топилади шерик ҳам,  
Аммо унинг ўз дарди, қўярга шарти бордир.

Тушдинг Туроб мунчалик тушқунлик гирдобига,  
Дардларинг олмоққа шай қаламдай мардинг бордир.

1989

## РОЗ ЭКАНМУ

Тортганим шунча жабр, айт, яна оз эканму?  
Гурбатда кечган умрим қиш эмас, ёз эканму?

Айтибсанки, нолишга сира ўрин йўқ дея,  
Аразу ситамларинг шунчаки ноз эканму?

Ёр вафо, садоқати тобланармиш ҳижронда,  
Сенингча айрилиқ — ғам висолдан соз эканму?

Эшитмадим тилингдан ўша ширин каломни,  
Ё сукут — ризолигинг Туробга роз эканму?

\* \* \*

«Севмайман» — сўзингга ишониб бўлмас,  
Аксини демоқда ахир кўзларинг.  
«Севаман» дейишга бу ҳаёт қўймас,  
Шунданми, ёлғонга дўнар сўзларинг.

Алдаганинг балки яхшидир, билмам,  
Ҳар қалай юракнинг босилар тафти.  
Мен сенга ҳеч қачон таъналар қилмам,  
Юрагинг тубида севишинг — бахтим.

\* \* \*

Баҳор келиб ҳур ўлкам гулистонга айланди,  
Таърифини келтирсам зўр дostonга айланди.

Лолалар юлдуз мисол, чақин ўхшар вулқонга,  
Демакким осмон ерга, ер осмонга айланди.

Қушлар чуғур-чуғурлаб ўқимоқда гўё шеър,  
Уларни тинглаб дейман: «Қуш инсонга айланди!»

Қалдирғочлар симларда аскарлардай саф тортмиш,  
Баҳорни асрайлик деб ё посбонга айланди.

Тоғларда қизғалдоқнинг ҳисобини ким қилур?!  
Саноқсиз жилға — оҳу, қийин сонга айланди.

Илҳом ортиқ куттирмай келди Туроб қошига,  
Чекинди мушкулотлар, шеър осонга айланди.

## ҚИЗЛАРДАН

Дунёнинг гўзаллиги, улуғлиги қизлардан,  
Ҳаётнинг ширинлиги, гулгунлиги қизлардан.

Сўзамол йигитнинг гоҳ «соқов» бўлиб қолиши,  
Камгап йигитнинг эса булбуллиги қизлардан.

Муҳаббат қуш эмасдир, кўчмагай шоҳдан шоҳга,  
Юракда мангулиги, турғунлиги қизлардан.

Парвариш, меҳрга зор доимо кўнгил боғи,  
Бу боғнинг тўлин ойдай тўлғинлиги қизлардан.

Шеър ёзмоқни ихтиёр айласа агар Туроб,  
Олар илҳом, эҳтирос, тўлқинларни қизлардан.

\* \* \*

Велосипедидан йиқилган бола  
Бир бор ҳам «Воҳ» демай ўрнидан турди,  
Барибир қуйига оққан шалола —  
Бола велосипед томон югурди.

Бардошинг бор экан, укам, ҳар қалай,  
Баъзиларга ўхшаб нолиш этмадинг.  
Ўз дўстидан салга кечган номарддай,  
Велосипедингни ташлаб кетмадинг.

\* \* \*

Баъзиларга берма эътибор,  
Майли, улар ғийбат қилса ҳам.  
Бу дунёда оғзи бўшлар бор:  
Тутолмагай тилини маҳкам.

Қувнаб яша, очилиб яша,  
Тўкиб ташла дилингда не бор.  
Тоғлардаги арчадай яшнаб,  
Юракларга келтиргил баҳор.

Мен биламан — сен тоза гулсан,  
Ғуборлардан холи, бегона.  
Сен булбулсан — агар куйласанг,  
Девона — соғ, соғлар — девона.

Бир кун келар — ҳамма билади,  
Ғийбатларнинг хатолигини.  
Бош эгишиб таъзим қилади,  
Англашади танҳолигини...



## ХОНАКИ ҚУШЛАР

Учолмайди, лек учмоқ истар,  
Оғирлашиб қолган бу қушлар.  
Учмоқ учун чоралар излар,  
Кўк ҳақида кўради тушлар.

Ким айбдор, сабаби неда,  
Бундай ҳолга қандай тушмишлар?  
Учмоқликни севишар жуда,  
Ўртанади хонаки қушлар.

Орзу қилмас парвозни ким ҳам,  
Юксакликка ким бўлмас асир.  
Қилмайдими, айтинг-чи, алам,  
Қанот бўлиб учмасанг ахир?!

## ҲАҚИҚАТНИ АЙТДИМ ЮЗИНГГА

Ҳақиқатни айтдим юзингга,  
Кўзларингга кўриндим шумшук.  
Сичқондайин тутдинг ўзингни,  
Мени эса ўйладинг «Мушук».

Узоқлашдик кейин икки дўст,  
Қамон билан найза мисоли.  
Ёлғон эмас, наҳот, тўғри сўз  
Бўлган бўлса дўстлик заволи!

## КУЗ — ДУСТИМ, МЕН СЕНГА ДАРДИМ ЕРАМАН

### *Туркум*

Кузнинг келганига дарахтлар гувоҳ,  
Олтиндай сарғайиб борар барглари,  
Пахтазор гувоҳдир — очилар оппоқ,  
Гувоҳдир қуёш ҳам — тоза нурлари.

Гувоҳликка ўтар тўкин боғлар ҳам,  
Ҳосилдан қаддини тутолмай долдир,  
Гувоҳликка ўтар сокин тоғлар ҳам,  
Гўё қилпирашдан тўхтаган ёлдир.

Гувоҳликка ўтар тиниққан анҳор,  
Тубида биллурдай ярқирар тошлар,  
Гувоҳликка ўтар ғарқ пишган анор,  
Гўё жанггоҳларда ёрилган бошлар.

Гувоҳликка ўтар юртим кўкида  
Олисга йўл олган турна карвони,  
Гувоҳликка ўтар шоир кўнглида  
Азоб бераётган йиллар армони.

\* \* \*

Зеро ҳазин ўйларга  
ошна этар куз,  
Зеро маҳзун куйларга  
ташна этар куз,  
Лекин кузнинг илк кун  
Шод эдим чексиз.  
Таърифлаб бўлмас бун —

Қиёси тенгсиз.  
Ахир шу куни юртим  
эркини топди,  
Ёришди қора туни,  
омади чопди.

\* \* \*

Эркини қўлига киритган халқим,  
Қўлига киритгай қадим шонини.  
Ўзининг тақдирин ўзи ҳал қилиб,  
Дунёга танитди яна номини.

Ахир оққан дарё оқмасдан қолмас,  
Унинг йўлларини ғовлар тўсса ҳам.  
Ёруғ тонг барибир отмасдан қолмас,  
Тун қанча қоронғи, зулмат бўлса ҳам.

Энди бу ёришган оқ тонгимизни  
Зулмат кечалардан асрасак ҳушёр,  
Топшириб қўймасак олганимизни,  
Ғанимлар макрига учмасак такрор.

Бахт, омад бизларни мангу тарк этмас,  
Ёнимизда бўлгай вафоли ёрдай.  
Озодлик шамоли юрт — боғдан кетмас,  
Барча ғуборларни қувиб юборгай.

\* \* \*

Оғир юкдан халос бўлган йўловчи —  
Дарахтлар турарлар баргсиз — сўппайиб,  
Уларнинг кўнглида далда — қўлловчи —  
«Яна баҳор келар сепини ёйиб!»

Япроқлар инграйди оёқ остида,  
«Умр ўткинчидир — қисқа нақадар!»

Дунёга қанчалик маҳкам осилма,  
Уни тарк этасан бир кун, биродар!»

Бандидан узилган япроққа қараб,  
Ўйга чўмдим ўтган яхшилар ҳақда.  
Худди шу япроқдай улар ҳам, ёраб.  
Бенасиб бўлганлар яшаш бахтидан.

Лекин улар умри япроққа ўхшаб,  
Хазонга дўнмаган — айланган нурга.  
Турарлар қалбларга зиё бағишлаб,  
Улар яшаяпти биз билан бирга.

\* \* \*

Меҳр-оқибат йўқ деб нолимасман,  
Ахир қалбимдадир улар доимо.  
Меҳрсизлар ҳам бор — ёлғон демасман,  
Денгиз олдидаги ирмоқдай гўё.

Асло оқлаёлмас меҳрсизликни,  
Ҳеч қандай баҳона, ҳеч қандай сабаб.  
Қуёш эритгандай қиров, музликни,  
Меҳрдан чекинар қайғую азоб.

Шундай экан нега меҳрибон бўлмай,  
Нечун тошбағирнинг олай ёнини?!  
Меҳрибон одамдан эл рози бўлгай,  
Севиб тилга олгай ҳатто номини.

Оқибатсизликдан сақласин худо,  
Меҳрибонлик эгалласин дилларни.  
Инсон мақсадига етади шунда,  
Шунда у кўради ёруғ кунларни.

\* \* \*

Умрнинг баҳори бўлгани мисол,  
Кузи ҳам бир куни келар албатта.  
Хатто ўзингга ҳам келади малол,  
Пушаймонлар чексанг гар ўша пайтда.

Дилим, шул сабабдан бўл доим бедор,  
Ғафлатга берилма, қочгил оромдан.  
Барча фасллардай ўткинчи баҳор,  
Сен унга ишониб қолма армонда.

Умрингнинг кузида сен берган ҳосил,  
Айлансин дилларнинг мангу мулкига.  
Ўшанда кечирган ҳаётнинг асил,  
Ўшанда қолмассан таъна, кулгуга.

Насиҳат демагил, дилим сен бунни,  
Бу меннинг сўзиммас — айтган донолар.  
Ўйлаганим каби шу бугунингни,  
Эртанг ҳақида ҳам сургим хаёллар.

\* \* \*

Жудаям онамга ўхшайсан, эй куз,  
У ҳам худди сендай ғамгин, ўйчандир.  
Бағридан ситилиб кетдик энди биз,  
Ўйчан, ғамгинлиги балки шундандир.

Хазина топгандай кетар қувониб,  
Шаҳардан қишлоққа борсам ҳар сафар.  
Кузатиб қолади кўзга ёш олиб,  
Остонадан тортиб кўчага қадар.

Бу айрилиқларга асло чек йўқдир,  
Шуни ўйлайману эзилар бағрим.

Онажон, айбдор ўғлингни кечир,  
Мен сабаб ҳеч қачон арнимас дардинг.

Фақат бир нарса бор — кўнглимга далда,  
У — ёзган шеърларим — тўплаган мулким,  
Агар дил тугёни — шеър бўлмаганда,  
Онажон, бағрингда қолардим балким.

\* \* \*

Пахта хирмони деб айтмоққа осон,  
Уни бунёд этмоқ тоғдан ҳам оғир,  
Эртадан кечгача қийнамасанг жон,  
Қандай бунёд бўлсин бу хирмон ахир.

Бу момик пахталар пахта бўлгунча  
Чекилган заҳматинг ҳисоби борми?!  
Берилган ваъдалар — режа тўлгунча,  
Қилинган меҳнатнинг ҳисоби борми?!

Бир этак тўлгунча минг бор эгилиб,  
Минг бора турарлар бардоши тошлар,  
Ҳайратдан қуёшнинг оғзи очилиб,  
Ўзбек чидамига тан бера бошлар.

Қадоқ қўлларингни юзимга босиб,  
Упиб, тавоф этай, пахтакор бобом.  
Қарзимни узайин дардларинг ёзиб,  
Агар маъқул топсанг, мен — бахтли одам!

\* \* \*

Пахтадан бўшаган дала файзсиз,  
Кеч куз совуғида турар дийдираб,  
Далани тўлдирган қизлар қайдасиз,  
Қайдасиз йигитлар — юрган гулдираб?!

Ахир кечагина этакни боғлаб,  
Бир-бирингизга гап отиб хандон,  
Шаҳарда димиққан дилларни чоғлаб,  
Қўлингиз узилмас эди пахтадан.

Бугун қўлингизда яна китоблар,  
Яна талабасиз — билимга ташна.  
Устозлар ақлингиз синовда тоблар,  
Қўзани тоблаган кулолга ўхшаб.

Аммо пахтазорда кечган дамнингиз  
Хаёли сизларни тарк этмас сира.  
Энтикиб кетади баъзан қалбингиз.  
Едга тушганида дала — Хотира.

\* \* \*

Наҳотки қушларда йўқ бўлса вафо,  
Ташлаб кетаверса юртни қайғусиз?  
Наҳотки шунчалар лоқайд, бепарво,  
Уларга ётмикин ватан туйғуси?

Йўқ, бутун заминдир қушлар ватани,  
Уйларига келмас тортмоқ чегара.  
Боаларин севган оналар каби  
Ҳамма ўлкаларни бирдек севарлар.

Қушлар қайси юртга йўл олсалар ҳам  
У жойга баҳорни бошлаб боришар.  
Ҳа, қушлар қадами энг қутлуғ қадам,  
Улар келганданоқ кунлар ёришар.

Қушлар кетишидан бузилар кўнгил,  
Лекин қайлардадир баҳор бошланар.



Меҳрибон отадай тилайман оқ йўл,  
Шабнамли майсадай кўзим ёшланар.

\* \* \*

Куз — дўстим, мен сенга дардим ёраман,  
Битта жафокаш бор — бандиман унга.  
Хаёлан қошига ҳар кун бораман,  
Сени севаман деб айтаман кунда.

Унгимда айтмоққа журъатим етмас,  
Тилим айланмайди, қотади тошдай.  
Кўз олдимдан эса сурати кетмас,  
Ҳижрони куйдирар худди оташдай.

У эса ҳеч нима бўлмаган каби,  
Лабидан кулгулар аримас — шоддир.  
Севиб қолганимни билмайди балки,  
Шунданми қайғулар қалбига ётдир.

Куз — дўстим, мен сенга дардим ёраман,  
Битта жафокаш бор — бандиман унга,  
Унгимда қошига бир кун бораман,  
Сени севаман деб айтаман шунда.

\* \* \*

Баланд чўққиларни ёритар гулхан,  
Биқирлаб қайнайди қумғондаги сув.  
Тоғларнинг сояси улкандан-улкан,  
Юракка солади ҳайрат ва ғулув.

Итлар посбон каби ётади сергак,  
«Тик» этган товушдан қулоқлари динг.  
Кун бўйи йўл бошлаб толиққан серка,  
Кўзларин юмганча олмоқдадир тин.

Қўйлар нафасини сезган бўрилар,  
Олис-олислардан қолади увлаб.  
Юзларга муздайин шамол урилар,  
Кўзлардан уйқуни юборар қувлаб.

Чўпонлар гурунги гулхандай қизир,  
Кўк чой айланади даврада тинмай.  
Юрак-юрагингдан туясан ҳузур,  
Тўрғай навосидай янграганда най.

\* \* \*

Аслини айтганда шеър фаслисан куз,  
Ҳар шоир кўнглида илҳом париси.  
Қоғозларга кўчар шеърлар — олов сўз,  
Уларда акс этар юрак парчаси.

Мени ҳам, ҳар сафар келганингда куз,  
Илҳом парилари келади йўқлаб.  
Кулбамни ёритар тунлар ой, юлдуз,  
Кўзларимни тарк этади уйқулар.

Бахтиёр одам йўқ мендек бу пайтлар,  
Бор ғаму ташвишлар чиқар ёдимдан.  
Бир ҳузур туярман тенгсиз — жонимда,  
Нурдек ёғилади кўксимдан байтлар...

Куз, сен бир баҳона — дилни бўшатдим,  
Эрк бердим полапон хаёлларимга.  
Ўзни осмондаги қушга ўхшатдим,  
Етгудайман учқур шамолларингга...

## ГУЛГА ОШИҚМАН

Мен ошиқман нурга ошиқман,  
Ушал гўзал гулга ошиқман.  
Унга нега, билмам, ошиқман?  
Ушал гўзал гулга ошиқман.

Уни ҳар кун кўрмасам бўлмас,  
Дийдорига тўймасам бўлмас,  
Эркалаб бир суймасам бўлмас,  
Ушал гўзал гулга ошиқман.

Очилиши — кулиши гўзал,  
Бўй таратиб туриши гўзал,  
Маъюс хаёл суриши гўзал,  
Ушал гўзал гулга ошиқман.

У ҳам мени суяр, биламан,  
Мен деб ёнар, куяр, биламан,  
Шабнамга юз чаяр, биламан,  
Ушал гўзал гулга ошиқман.

## СЕВСАНГ

Севма, севсанг тамом деявер,  
Кўрганларинг алам деявер.  
Ўзинг ночор одам деявер,  
Севма, севсанг тамом деявер.

Севгашингга тобе бўласан,  
Тўрдаги қуш каби бўласан,  
Армонларга қабр бўласан,  
Севма, севсанг тамом деявер.

Сен суясан, ул-чи суймайди,  
Сен куясан ,ул-чи куймайди,  
Сен йиғлайсан, ул-чи қувнайди,  
Севма, севсанг тамом деявер.

Лекин сенга боғлиқ ишмас бу,  
Куйдирмаса ишқ ишқмас-ку,  
Сендан сўраб дилга тушмас-ку,  
Севсанг ғамга салом беравер,  
Севма, севсанг тамом деявер.

## ЮРАГИ ТОЗА БЎЛСИН

Аввало, ҳар инсоннинг юраги тоза бўлсин,  
Сўзида маъно-мазмун, туз бўлсин, маза бўлсин.

Яхшилик эзгу бўлса, етсин ўй-тилагига,  
Агарда шум ниятдир, истаги қазо бўлсин.

Тўғри сўзни ҳақ деган кўкарсин, униб-ўссин,  
Ёлғонга йўлдош кимки, элда фош, сазо бўлсин.

Тор юракка бегона улуғворлик, буюклик,  
Шул сабабдан инсоннинг бағри кенг, фазо бўлсин.

Дунёда энг олийдир одамийлик фирқаси,  
Ҳар ким уни таҳисун, бир умр аъзо бўлсин.

Туроб, яхши тилаклар тиладинг, муродга ет,  
Тилаб амал қилмасанг, таңгридан жазо бўлсин.

## ЕЗИШНИ ИСТАЙМАН

Езишни истайман шундайин бир шеър,  
Хаттоки атомдан кучлироқ бўлсин.  
Қудратидан гулга чўмсин она-Ер,  
Қучоғи бахтиёр одамга тўлсин.

Езишни истайман шундайин бир шеър,  
Бағритошлар ўқиб юм-юм йиғласин.  
Қайтсин дилларига оқибат, меҳр,  
Қайтадан ҳеч кимга зуғум қилмасин.

Езишни истайман шундайин бир шеър,  
Севгисиз кимсалар ишқ дея ёнсин.  
Инсин кўзларига жозиба, сеҳр,  
«Дунёда севги йўқ» сўзидан тонсин.

Езишни истайман шундайин бир шеър,  
Ўқиган ҳар ялқов меҳнатни севсин.  
Юртни гуллатай деб тўксин манглай тер,  
Порахўр, ўғрилар инсофга келсин.

Езишни истайман шундайин бир шеър,  
Тинглаган ҳар ўғлон мард бўлиб ўссин.  
Сўзидан қайтмасин қайтмагандай шер,  
Лозим бўлса ватан, номус деб ўлсин.

Езишни истайман шундайин бир шеър...

\* \* \*

Осмонга чиқариб қўйдинг бирпасда,  
Зеро қийин эмас сенга бу ишлар,  
Сонсиз рақибларим тош отар пастда  
Ғазабу аламдан лабини тишлаб.

Отилган тошлардан қўрқмайман асло,  
Тўкилса тўкилар танамдан қоним.  
Аммо бир кун келиб туширсанг пастга,  
Мен қандай яшайман заминда, жоним?

\* \* \*

Менга раҳм қилмагай ёр, олмагай ардоғига,  
Минг куйсам ҳам фироқида, минг куйсам ҳам доғида.

Эҳ, билмайдн у менга қанчалик азизлигин,  
Алишмайман соч толасин ҳатто гавҳар тоғига.

Уйқудаги минг йиллик қор каби эригайман,  
Олса ёр мени лаҳза ўт, олов қучоғига.

Ёр айтган барча шартин қабул этурман тўқис,  
Ташламаса бўлгани ҳижроннинг ўчоғига.

Ёр билан жаҳаннамга розиман бормоққа ҳам,  
Таклиф этса парилар бормам эрам боғига.

Ёр нечун ишонмайдн, қилади бекорга рашк,  
Ё қоврилсин дейдиму Туробни ўз ёғига?



## БУ КҮЗЛАР

Бу кўзлар кўз эмас, чўғнинг ўзидир,  
Қалбни нишон этган ўқнинг ўзидир.

Кўзда акс этармиш сурату сийрат,  
Бу кўзлар ул дилбар шўхнинг ўзидир.

Бу кўзлар шушчалик бокира, тиниқ,  
Юлдузлар порлаган кўкнинг ўзидир.

Вужудни куйдириб алангасида,  
Лекин ўзи билмас ўтнинг ўзидир.

Бу кўзлар дардида кўп бўлди, Туроб,  
Хаёли жойида йўқнинг ўзидир.

## АНГЛАМАДИНГ

Дод қилдим, фарёд қилдим, англамадинг,  
Не десанг, зиёд қилдим, англамадинг.

Фарҳод сув келтирса, мен садоқатдан  
Зўр қаср бунёд қилдим, англамадинг.

Васлинг деб оромдан кечдим, дилни сайд,  
Қайғуни сайёд қилдим, англамадинг.

Кўнглим бутун эди жараиғ чиннидай,  
Ҳажрингда барбод қилдим, англамадинг.

Севгимни ғазалда тараннум айлаб,  
Мангу барҳаёт қилдим, англамадинг.

## УЗМОҚҚА ШОШИЛМАНГ ҲЕЧ

Узмоққа шошилманг ҳеч билмай гул раъносини,  
Яшаб бўлмас умрни чақмасдан маъносини.

Яхши кунда ҳамма дўст бўлиб кўрингай кўзга,  
Танланг дўстнинг доимо вафодор, доносини.

Қанча тоат-ибодат бўлғуси бари бекор,  
Покиза тутмасангиз бу кўнгил хонасини.

Қимки осон айлади мушкулингиз жаҳд этиб,  
Аввало дуо қилинг отаю онасини.

Қанча бўйдор бўлса ҳам демаслар ғўзани соз,  
Санаб кўрарлар олдин ҳосили — шонасини.

Энг улуғ устоз ҳаёт сабоқ берур Туробга,  
Шу сабоқлар боис у ёзди дилномасини.

## АРМОН

Хаёлим ажойиб режа тузмоқда,  
Дунёнинг ташвиши бир четда қолиб.  
Олиб кетай дейман сени узоққа,  
Ҳар хил миш-мишлардан, сўзлардан холи.

Сен бунда кун сайин палак ёзасан,  
Уйлама, олисда менга нима бор?  
Ахир сен шабнамдан, нурдан тозасан,  
Истамайман сенга қўнишин ғубор.

Бу ҳаёт шафқатсиз — аямас мени,  
Хаёлим хом хаёл — амалга ошмас.  
Олиб кетолмасман олисга сени,  
Кўзларимда қотган армондир — ёшмас...

## БИР ТАНИШИМГА

Сен оғир одамсан, тоғдан ҳам оғир,  
Ташингга чиқмайди дилингдан сўзлар.  
Мунча кенг бўлмаса юрагинг ахир,  
Сенга қараб туриб юрагим музлар.

Етти ўлчаш гапми, ўлчайсан минг бор,  
Қўрқасан қуёндай хато қилишдан.  
Чўчиб яшашдан, айт, ёмон нима бор?!  
Ундан кўра яхши фақат янглишган.

Қадамингдан ўтлар чақиса нетар,  
Энг бўлмаса ўрган баҳор, чақмоқдан...  
Бундай яшаб бўлмас, бас энди, етар,  
Ўзингни озод қил қўрқув — қамоқдан.

## ДИЛБАРИМ

### Қўшиқ

Мунча қаро бўлмаса бу оқуваш кўзларинг,  
Мунча оппоқ бўлмаса бу офтобдек юзларинг,  
Мунча ширин бўлмаса жон олғувчи сўзларинг,  
**Мени тамом банд айладинг, лол айладинг дилбарим,**  
Фақат сени сайладим, дил бойладим дилбарим.

Васлингга етмоқ учун не қилайин, айт менга,  
Ҳеч нарсамас бу йўлда жуда оғир шарт менга,  
Кетмас бўлиб ўрнашди бу муҳаббат, дард менга,  
**Мени тамом банд айладинг, лол айладинг дилбарим,**  
Фақат сени сайладим, дил бойладим дилбарим.

Юлдузлардан узоқсан, қўл узатсам етмайди,  
Ухласам ҳам, турсам ҳам сиймонг нари кетмайди,  
Нон, сувсиз ўтар куним, сенсиз куним ўтмайди,  
**Мени тамом банд айладинг, лол айладинг дилбарим,**  
Фақат сени сайладим, дил бойладим дилбарим.

## ТИНГЛАМАДИНГ

Сен менинг дардимни англамадинг ҳеч,  
Қалбимни билмадинг, тингламадинг ҳеч,  
Ўзингни ўйладинг, тинмай эрта-кеч,  
Сен менинг дардимни англамадинг ҳеч.

Англашга хоҳиш ҳам сабринг йўқ эди,  
Дардни юқтирмоққа қалбинг йўқ эди,  
Шафқатинг йўқ эди, жабринг кўп эди,  
Сен менинг дардимни англамадинг ҳеч.

Аммо ёлғонларга моҳир экансан,  
Кўксимга қадалган ўткир тиконсан,  
Оҳ, нега йўлимдан кесиб чиққансан,  
Сен менинг дардимни англамадинг ҳеч.

Адашдим ишониб, устимдан кулдинг,  
Гўёки бошимдан совуқ сув қуйдинг,  
Умрбод тугамас азобга қўйдинг,  
Сен менинг дардимни англамадинг ҳеч.

## ЁМҒИР

Ёмғирнинг кўзлари бор,  
Ерни топар адашмай.  
Ёмғирнинг сўзлари бор,  
Шивир-шивир гаплашгай.

Ёмғирнинг йўллари бор,  
Кўкдан тортиб ер қадар.  
Ёмғирнинг қўллари бор,  
Майсаларни эркалар.

Ёмғирнинг ўз куйи бор,  
Тингласанг дна яшнайдн.  
Ёмғирнинг хуш бўйи бор,  
Нон исига ўхшайдн.



## ШУНЧАКИ ДУСТЛАР

Бу дунёда энг камёб,  
Содиқ дўст экан билсам.  
Шунчаки дўстлар сероб,  
Агар ҳисобин қилсам.

Қувонсам қувонмайди,  
Қайғурмайди чексам ғам.  
Кўрмаса соғинмайди,  
Орадан йил ўтса ҳам.

Фақат кўзга кўз тушса,  
Қучоғини очарлар.  
Уртага сал сўз тушса,  
Кин — пичоғин санчарлар.

Шунчаки дўстлар ёвдан,  
Бегонаю бировдан  
Фарқи йўққа ўхшайди,  
Тафтсиз ўтга ўхшайди.

Дўст бўлсанг дўстим чиндан,  
Юрагингни очгил кенг.  
Дил ёришсин меҳрингдан,  
Сенга жоним берай мен.

## ОНА АЛЛАСИ

Бахтимга омон бўл, ўсиб катта бўл,  
Кундай ёруғ бўлсин умринг — узун йўл,  
Босган қадамингдан униб чиқсин гул —  
Ухла болам, ухла жоним, аллаё.

Онангинг орзуси сенда жамулжам,  
**Ўлнинг умиди ҳам** сенда, жон болам,  
Сенга кўзин тиккан жумлаи олам —  
Ухла болам, ухла жоним, аллаё.

Алпомиш, Темурлар руҳи қўлласин,  
Улуғ, эзгу ишлар сари йўлласин,  
Умринг шодои ўтсин, қайғу бўлмасин —  
Ухла болам, ухла жоним, аллаё.

## **«ГАЛАТЕПАГА ҚАЙТИШ»НИ УҚИБ**

Челакларни ерга қўйинг, Мурод амаки,  
Толиққан қўлларингизга дам беринг бирпас,  
Баъзилар бор: кўтаришса салгина юкни,  
Баҳонада умр бўйи ростлашар нафас.  
Шуларнинг юзига сепинг, амаки, сувни,  
Токи чўчиб уйғонсинлар, очсинлар кўзни...

## ЕТОЛМАДИМ

Шамолдай елдим, чопдим, лек сенга етолмадим,  
«Бор-е» деб қўлни силтаб ортга ҳам кетолмадим.

Дилимда умид отлиғ ёнган ўт ҳеч сўнмади,  
Бу оловга сув сешиб, ўчириб ўтолмадим.

Чарх урар васл қуши, ўйладим, қўнар бошга.  
Водариғ, учди-кетди, қўлима тутолмадим.

Юрагимда борини тўкмоқ истадим ва лек,  
Қўнглимдаги ғазални барибир битолмадим.

## САМАРҚАНД

Қачонки замида пайдо бўлди у,  
Уни таърифлашар ўшандан буён.  
Минглаб таърифлардай ҳақиқатдир шу:  
Самарқанд — қадим шеър, ёд олар жаҳон.

## АРМОНИМ ҚОЛМАСДИ

Қанчалар севишим, ёр, билсанг эди,  
Билиб бир мурувват ҳам қилсанг эди,  
Иўқлаб ҳузуримга, эҳ, келсанг эди,  
Армоним қолмасди, қолмасди ғамим.

Дийдорингга тўйсам, меҳрингга қонсам,  
Соғинч, ҳижронлардан мангуга тоғсам,  
Ёнсам, фақат сенинг бағрингда ёнсам,  
Армоним қолмасди, қолмасди ғамим.

Бир мени ўйласанг, тушингда кўрсанг,  
Дунёда энг азиз кишингдай кўрсанг,  
Бир умр, бир умр ёнимда бўлсанг,  
Армоним қолмасди, қолмасди ғамим.

## БИЗ ЎЗБЕК АСКАРЛАРИ

(Саф қўшиғи)

Доим бедор, сергакмиз,  
Қўрқув билмас шердекмиз,  
Алпомиш, Рустамдекмиз,  
Биз ўзбек аскарлари,  
Баҳодир лашкарлари.

Сарҳадларда биз ҳушёр,  
Ёвнинг ўтмоғи душвор,  
Утолмас ҳатто қушлар,  
Биз ўзбек аскарлари,  
Баҳодир лашкарлари.

Мард Широқдир аслимиз,  
Амир Темур наслимиз,  
Фидойилик касбимиз,  
Биз ўзбек аскарлари,  
Баҳодир лашкарлари.

Тикканмиз юртга жонни,  
Асраймиз ер-осмонни,  
Ватаннинг чин посбони,  
Биз ўзбек аскарлари,  
Баҳодир лашкарлари.



Кўзларинг ёнмаса мунча ўт бўлиб,  
Тафтида кетмасам эди йўқ бўлиб.  
Шу ўтнинг тафтида бир умр ёнсам,  
Дунёдан ўтардим кўнгли тўқ бўлиб.

Ўзгаларга солма кўзингни энди,  
Бузмагил ваъдангни, сўзингни энди.  
Қирқта жоним бўлса берайин сенга,  
Менга бахшида эт ўзингни энди.

Билсанг, қарсак икки қўлдан чиқади,  
Бир сўз билан одам йўлдан чиқади.  
Муҳаббатда садоқатли бўлганлар,  
Ҳаётда ҳам бахти кулган чиқади.



## СЕН ТУПРОҚСАН, ҚАДИМИЙ ТУПРОҚ

Сен тупроқсан, қадимий тупроқ,  
Азиздирсан мисли нон қадар.  
Ой Тўмарис, Муқанна, Широқ  
Аядилар Сени жон қадар.

Сен тупроқсан, қадимий тупроқ,  
Улуғ Темур кўтарди бошга.  
Ҳар бир зарранг айлади ардоқ,  
Етгандайин бўлдинг қуёшга.

Сен тупроқсан, қадимий тупроқ,  
Навоийнинг қадами теккан.  
Фироқингда жўмард Бобур шоҳ  
Умр бўйи дард, алам чеккан.

Сен тупроқсан, қадимий тупроқ,  
Нодираю Машраблар суйган.  
Улар бевақт узилган япроқ,  
Алаmidан вужудинг куйган.

Сен тупроқсан, қадимий тупроқ,  
Қондан бездинг, тўймадинг нурга.  
Оз суйилдинг, топталдинг кўпроқ,  
Бурканмадинг асрлар гулга.

Бугун сенинг ҳуснингга боққан,  
Таниши ҳам эмасдир осон.  
Сен — пахтазор, сен — гулзор, боғсан,  
Сен озод юрт — ҳур Ўзбекистон.

## БУ УМР ТАҚРОР БЎЛМАС

Ўзлигини таниган йўлда қолмас, хор бўлмас,  
Бировга қарам бўлмас, озодликка зор бўлмас.

Унутар экан кимки тарихи, ўтмишини,  
Қўлида кишан бўлғай, инон-ихтиёр бўлмас.

Тилимизни авайлаб етказсак авлодларга,  
Боқийдир ўзбек номи, ёлғондай бекор бўлмас.

Бахтлиман деб кўкракка урмоқ ўзи не ҳожат,  
Елка қисиб яшаган қулдай бахтиёр бўлмас.

Гар тобесан, Ватанинг бой бўлса ҳам нақадар,  
Ҳамёнинг доим қуруқ, файз-барака бор бўлмас,

Худди эркин қуш янглиғ, Туроб, кечиргил ҳаёт,  
Бир бора яшагайсан, бу умр тақрор бўлмас.

*1990 й.*

## БАҲОРГА ИЛТИЖО

Баҳор, баҳор, дардларимни ол,  
Енгиллашсин юрагим қушдай.  
Яна айтай, келмаса малол,  
Қанот бергил, кўкларга учай.

Сехргарсан, келар қўлингдан.  
Одамларга қанот бахш этмоқ.  
Қанот бергил, қайтмай йўлимдан,  
Оғир энди орқага қайтмоқ.

Учиш керак экан англасам,  
Вақти билан ҳар инсон кўкда.  
Лочин каби парвоз айласам,  
Юксакларга отилсам ўқдай.

Кўтарарман балки ўшанда,  
Ернинг зилдай ташвишларини.  
Самодайин ажиб гулшанда  
Топадурман танишларимни.

# СЕН МЕНИНГ ГУЛЛАРДАН ЯХШИ ГУЛИМСАН

## Туркум

### 1

Сен менинг гуллардан яхши гулимсан,  
Ҳаётим безаги, нақши, гулимсан.  
Қулдирсанг ҳам, йиғлатсанг ҳам шеър ёздим,  
Сен туфайли бўлдим бахши, гулимсан.

### 2

Сени мендек суёлмас ҳеч ким,  
Сенга мендек куёлмас ҳеч ким.  
Яхши-ёмон кунларингда ҳам  
Мендай яқин бўлолмас ҳеч ким.

### 3

Қул, десанг, қул бўлай, ёнингда бўлай,  
Қул десанг, қул бўлай — пойнингда бўлай.  
Не десанг розиман, аммо билиб қўй,  
Қалбингда бўлайин, жонингда бўлай.

### 4

Кўзларингда бор қандай сеҳр?! —  
Тортаверар мени ўзига.  
Раво кўрса агарда тақдир,  
Кўзгу бўлар эдим кўзингга.

### 5

Худодан ўтиниб васлинг тиларман,  
Хаёлингни эмас, аслинг тиларман.

Умринг баҳорида кўрмадим сени,  
Энди оловдай ёз фаслиг тиларман.

6

Менинг кўксим қалқонсиз, хоҳласанг пайкон қада,  
Хоҳласанг гулзор айла, хоҳласанг райҳон қада,  
Не қилсанг ихтиёринг, фақат бўлмагин бефарқ,  
Энг бўлмаса сочингдан бўйнимга арқон қада.

7

Сен менинг бахтимми ёки кулфатим,  
Гоҳида шодлик, гоҳ ғамдир улфатим.  
Сенинг хаёлинг-ла яшайман доим,  
Тугаб бўлганича ерда муҳлатим.

8

Табиб табиб эмас, дард чеккан табиб,  
Буни англаяпман мен сени таниб.  
Ҳаттоки номингни эшитиб қолсам,  
Бутун вужуд, қалбим кетар ўртаниб.

9

Севганим тўғрими ёки хатоми,  
Англайин дейману қўлимдан келмас.  
Ҳисобда бўлур-ку нисон қадами,  
Босган қадамингни қайтариб бўлмас.

10

Шеъримга илҳоммас, ҳаётсан ўзинг,  
Дардимга малҳаммас, ҳаётсан ўзинг.  
Тириклигим фақат сен билан,  
Ул ҳаммас, бул ҳаммас, ҳаётсан ўзинг.

## 11

Соғиндингми дема, соғиниш гапми,  
 Сени соғинмаган юрак юракми?!  
 Муҳаббат мен учун яшаш демакдир,  
 Ахир сениз менга ҳаёт керакми?!

## 12

Ишқинг оловида ёнган бир жонман,  
 Билмайман, кул бўлдим ёки омонман.  
 Қутулмоқ чорасин изламайман, йўқ,  
 Айрилиб бўлурми сендай жонондан?!

## 13

Қиёсинг йўқ, таърифинг йўқ,  
 Ягонасан, ҳарифинг йўқ.  
 Имонинг бут, виждонинг пок,  
 Пушаймонли тарихинг йўқ.

## 14

Сен гулдай гўзалсан, билмайсан,  
 Булбулдай сўзлайсан, билмайсан.  
 Сен нимадан қочмоқчи бўлсанг,  
 Ушани излайсан, билмайсан.

## 15

Сен менинг наздимда фаришта, пари,  
 Бир гўзал топмадим ўзинг сингари.  
 Худойим учратса нима қиларди,  
 Сен билан ҳозирмас, сал-пал илгари.

16

Сенсиз менга яшамоқ оғир,  
Ташна дилни хушламоқ оғир.  
Минг бир баҳор келиб кетса ҳам,  
Гулламоқлик, яшнамоқ оғир.

17

Саволлар берасан, чиқмас нафасим,  
Жавобим бўлади маънос табассум,  
Сен эса жавобин сўрайверасан,  
Аламга тўлади кўкрак қафасим.

18

Мендан кўра дардлироқдирсан,  
Мендан кўра бахтлироқдирсан.  
Мен деб кечдинг... мен кечолмадим,  
Мендан кўра шахдлирсқдирсан.

19

Қачонгача шундай юрамиз дейсан,  
Биламан, умрнинг ғамини ейсан,  
Аmmo шу бахтдан ҳам мосуво бўлсак,  
Қай ҳолга тушамиз, жоним, билмайсан

20

Суяман дейсану суймагандайсан,  
Қуяман дейсану қуймагандайсан.  
Сиздан бошқасига йўқ дейсан кўнглим,  
Бошқани ҳам кўзи қиймагандайсан.

Сен мени алдама, тўғрисини айт,  
Хаттоки бошинга қилич келган пайт.  
Ҳақиқат аълодир ширин ёлғондан,  
Маъзили жар бўлган бу йўлингдан қайт.

22

Юракка қулоқ тут алдамас юрак,  
Ақлнинг сўзини англамас юрак.  
Лекин бахт калити унинг қўлида,  
Ҳеч қачон хиёнат айламас юрак.

23

Балки азоб бериш сенга хуш ёқар,  
Парвонг йўқ, кўзимдан қонли ёш оқар  
Ҳижронинг ҳар дами чаёнга ўхшаб,  
Фақат юрагимдан аямай чақар.

24

Қанча азоб берсанг, шунча суяман,  
Қанча ғазаб қилсанг, шунча суяман.  
Севганининг қадрига етмоқ ҳам савоб,  
Қанча савоб қилсанг, шунча суяман.

25

Мен сендан ҳеч қачон қилмасман гина,  
Хатто вужудимга урсанг ҳам нина.  
Яхши кўрса инсон кечирар, қўрқма,  
Азоб бермоқликни истасанг яна.



Бир куни, билардим, ташлаб кетишинг,  
 Бу қора кўзларим ёшлаб кетишинг.  
 Лекин хаёлимга келмаган асло,  
 Бевафо гўзалга ўхшаб кетишинг.

Балки тўғри қилаётгандирсан,  
 Мени аяб, сийлаётгандирсан.  
 Не бўлса ҳам айрилиқ ёмон,  
 Буни ҳали билмаётгандирсан.

Шунча ёнганларим қуруқ бир гапдай,  
 Кет дединг бемалол, сира тап тортмай.  
 Сендан айрилмоқнинг йўқдир иложи,  
 Кўзим олдидасан қаёққа кетмай.

Сўзларинг ханжардай кўксимга ботди,  
 Юрагимга тегди, тилди, қонатди,  
 Оғриқ азобига дош беролмадим,  
 Аммо эшитмадинг мен қилган додни.

Сенга яхши бўлса кетганим бўлсин,  
 Хоҳишинг шу бўлса, кетганим бўлсин,  
 О, сен менга бундай боқма норизо,  
 Боқишинг шу бўлса, кетганим бўлсин.

Бир куни пушаймон бўларсан шаксиз,  
 Ҳисоблаб ўзингни нотавон, бахтсиз.  
 Балки мени сира севмагандирсан,  
 Унда мен адашдим, унда мен ҳақсиз.

Айрилиб кетишдан осони йўқдир,  
 Аммо бунинг жонга омони йўқдир.  
 Диллар бир-бирига талпинган маҳал,  
 Топишмаса бундан ёмони йўқдир.

Мени ғафлат босди, не қилай гулим,  
 Мендан омад қочди, не қилай гулим?!  
 Ахир мен бу дамни қанча кутгандим,  
 Армон қучоқ очди, не қилай гулим?!

Агар сен кет десанг, майли кетайин,  
 Зорим бор, зўрим йўқ, ахир нетайин.  
 Зўрлик, зўравонлик ошиққа хосмас,  
 Бўлмоқчи эмасман безбет, бетайин.

Севганинг рост бўлса, кечиргил мени,  
 Лайлига хос бўлса, кечиргил мени.  
 Беайб парвардигор дейишади-ку,  
 Аразинг ноз бўлса, кечиргил мени.

Кечирриш қўлингдан келмас,  
 Балки гурур йўл бермас.  
 Билаган, йиқилганга  
 Ҳатто гадоё қўл бермас.

Мен қаноат, камга қўниккан одам,  
 Ҳаётда кўп ғамга йўлиққан одам.  
 Чўчим, ўзимни босиб олурман,  
 Озгина бахтдан ҳам ҳовлиққан одам.

Балки бу яхшидир, балки бу ёмон,  
 Ширин хаёлларни қўймайман ҳамон.  
 Сен мендан қутулмоқ пайдасан-у,  
 Мен-чи, интилаган фақат сен томон.

Муҳаббатнинг баҳор, ёзи ҳам ўтар,  
 Ҳижрон, висол, араз, нози ҳам ўтар.  
 Наҳот кузи бўлса муҳаббатнинг ҳам?!  
 Ким бундан норози, рози ҳам ўтар.

## ШОИРЛИК

На унвондирсан, на бир ҳунарсан,  
Қийноғу азобдир турган-битганинг.  
Агар танга кирсанг қон-ла кирарсан,  
Қўли етмас сенга баъзан мингганинг.

Дарвишлик эмассан ёки телбаллик,  
Сен ҳақпарастлик, ҳаққа қалқонсан.  
Сенга бегонадир ором, танбаллик,  
Бедор юраклардан мерос қолгансан.

Номингни оқлашга кўзи етмаган,  
Олмагани яхши қўлига қалам.  
Кимгадир чўққисан забт этилмаган,  
Кимга эса манзил — юрса бир қадам...

\* \* \*

Чақирасан мени инсофга,  
Эслатасан бурчларим такрор.  
Ташлайверма энди азобга,  
Ёш жонимга раҳм эт, дилдор.

Ҳеч кимсага қилмам хиёнат,  
Бурчларимни бажаргум шаксиз.  
Бу дунёга келган бирор зот,  
Мен туфайли бўлмагай бахтсиз.

Фақат, фақат воз кеч демагил,  
Муҳаббатдан — сирли дунёдан.  
Оз бўлса ҳам мени ўйлагил,  
Маҳрум этма умид — зиёдан.

## БУЛОҚ

Бир фируза, тиниқ булоқким,  
Унга қараб кўзим тўймайди.  
Ичсам дейман сувидан қониб,  
Аммо ичмоқ насиб бўлмайди.

Унга фақат термулмоқ мумкин,  
Ҳавас қилмоқ мумкин дир фақат.  
У яралган бошқалар учун,  
Нега унга қўйдим муҳаббат?

\* \* \*

Фаррош кампир эрта саҳарда.  
Иўлакчани обдан супурди.  
Ҳар хил одам учрар шаҳарда —  
Тоза жойга кимдир тупурди.

Ўз йўлига кетди бепарво,  
Қарамади ортига бир бор.  
Фаррош кампир эрта саҳарда,  
Иўлакчани супурар такрор.

## ИККИ ХИЛ ОДАМ

Иккимиз икки хил одам эканмиз,  
Иккимиз икки хил олам эканмиз.

Биримиз эътиқод, имонга содиқ,  
Биримиз нафсига қарам эканмиз.

Биримиз оқибат, меҳрдан йироқ,  
Биримиз дилларга ором эканмиз.

Биримиз соғни ҳам бемор айлаган,  
Биримиз дардларга малҳам эканмиз.

Биримиз наштардай юракка ботган,  
Биримиз пурзиё қалам эканмиз.

Биримиз бу ҳаёт қўрида пишган,  
Биримиз пишмаган, ғўр, хом эканмиз.

Иккимиз битта жой, бир тоғда битган,  
Аммо ҳар хил ўсган бодом эканмиз.

Иккимиз икки хил одам эканмиз,  
Иккимиз икки хил олам эканмиз.



## ЯНГИ ИИЛ ТИЛАКЛАРИ

Заминда ризқ — қор бўлсин,  
Вафодор дўст-ёр бўлсин,  
Диллар бир, ҳамкор бўлсин,  
Қайғулар бекор бўлсин.

Олов бўлсин юракда,  
Қувват бўлсин билакда,  
Яхши етсин тилакка,  
Кимки ёмон хор бўлсин.

Етайлик дўст қадрига,  
Шерик бўлиб дардига,  
Олқиш инсон мардига,  
Номард дўстга зор бўлсин.

Юрагингни кенг айла,  
Шоҳ-гадони тенг ўйла,  
Меҳмонга жонни бойла,  
Майли, уйинг тор бўлсин.

Туроб, яхши ният қил,  
Елғон сўзни уят бил,  
Шукр қилу зиёд бил,  
Парча нонинг бор бўлсин.

## ТАНГРИ СУЙГАН МАҚОН

Тангри суйган мақон сенсан, Ватаним,  
Улуғ ватанларга тенгсан, Ватаним,  
Арзийди кўкрагим керсам, Ватаним,  
Сен учун жонимни берсам, Ватаним.

Тарихинг сўйласам ҳайратда жаҳон,  
Шонларинг куйласам юракда тугён,  
Бугунинг бўйласам яйраб кетар жон,  
Бахтимга бахт топдинг, ҳурсан, Ватаним.

Тошни ёриб чиққан чашма, лоласан,  
Қадамларинг шаҳдам ташлаб борасан,  
Кун сайин очилиб, яшнаб борасан,  
Дунёни безаган гулсан, Ватаним.

Бағрингда бўлишдан ортиқ нима бор,  
Яшайман тақдирдан бўлиб миннатдор,  
Тупроғинг кўзимга сураман такрор,  
Кўнглимни ёритган нурсан, Ватаним.

\* \* \*

Мен сенга худодай сиғинар эдим,  
Ишондим ўзимга ишонган мисол,  
Ҳеч кимга бермаган кўнглимни бердим,  
Дедим: керак бўлса жонимни ҳам ол!

На кўнгли, на жоним кор қилди сенга,  
Нимадир етмади, недир кам бўлди...  
Хиёнат айладинг, жон дўстим, менга,  
Ишончинг кўзи нам, боши ҳам бўлди.

## ЮЗИМГА АЙТИНГ

Тинч қўйингиз мени дўстларим,  
Танҳоликни қўмсар юрагим.  
Елғон деманг асло сўзларим,  
Ёлғизликдир фақат тилагим.

Қараб чиқай ўтган умримни  
Ўз хотирам, ўз ақлим билан.  
Бу ҳаётда топган ўрнимни  
Баҳолайин мардона, дилдан.

Не иш қилдим сиз дўстлар учун,  
Юкингизни енгил этдимми?  
Ё дилингниз истаса учқун,  
Мен бепарво ташлаб кетдимми?

Эзгу туйғу, чин севги билан  
Ўзга дилни этолдимми ром?  
Қанча раҳмат олдим бу элдан,  
Улашдимми бировга ором?

Йўқ, танҳолик беролмас жавоб,  
Умрим — китоб, баҳоланг, дўстлар.  
Гуноҳ қилдим ё доим савоб,  
Бордир менда неки кам-кўстлар

Барисини айтинг юзимга,  
Токи кейин қилмайин афсус.  
Қараганда ортга, изимга,  
Айтолайин: «ЯШОЛДИМ ДУРУСТИ»

## ОЙ

Қуёш кетгач ўз ётоғига,  
Кўк саҳнига тўлин ой чиқди.  
Ва шуъласи — қўллари билан  
Туининг қора либосин ечди.

Ой либоси ечилган гўзал —  
Тунга бир зум тўймай тикилди.  
Эс-ҳушидан айрилиб, беҳол  
Ер саҳнига — кўлга йиқилди.

\* \* \*

Елғонлардан тўйди дил, энди у «очлик» истар,  
Ўзига беклик истар, ўзга бир шоҳлик истар.

Тор қафасда яшаган қуш мисоли бу юрак,  
Эркин-эмин учмоққа тўсиқсиз бўшлиқ истар.

Етар шунча ўзгалар қўшиғин куйлагани,  
Ҳали ҳеч ким айтмаган чинакам қўшиқ истар.

Истаклар ушалмағай, Туроб, дил бўлса ёлғиз,  
Шу сабабдан бу йўлда хайрихоҳ, ошиқ истар.

*1991*

## БҮРИЛАР

Мени таъқиб этар ғалати савол:  
Бўрига дуч келсам ҳолим не кечар? —  
Тута оламанми ўзни мард мисол,  
Ё қўрқувдан титраб, ранг-рўйим ўчар.

Зеро, бўри камёб — «Қизил китоб»да,  
«Дуч келмассан» деб ҳеч ким кафолат бермас,  
Бўрилар яшайди нафақат тоғда,  
Ўз орамизда ҳам улар йўқ эмас.

Улар хавфлироқдир тоғ бўрисидан,  
Ўранар бир кунда юз хил ниқобга.  
Қочиб яшашади халқ зарбасидан,  
Ҳали-бери кирмас «Қизил китоб»га.

Эзгулик — оҳуга тиш қайрашади,  
Оловдан қўрққандай қўрқишар ҳақдан.  
Дилларни яралаб хўл яйрашади,  
Аямай чанг солар биров бахтига.

Бўрига дуч келиш тақдиримда бор,  
Жангчидай шайлайман шунга ўзимни.  
Токи мен курашда айлайин тор-мор,  
Ерга қаратмайин ҳақнинг юзини.

## ҚУВОНЧИМСАН

Рашк этурман, ахир сан  
Кўзга жуда яқинсан,  
Ловиллаган чақинсан,  
Қувончимсан, оҳимсан.

Дунёда ёмонлар бор,  
Шунданми, гумонлар бор,  
Айрилиқ, армонлар бор,  
Ҳимоясиз оҳусан.

Сен тоза, пок бўлиб қол,  
Бир доғсиз моҳ бўлиб қол,  
Хазонсиз боғ бўлиб қол,  
Фаришталар шоҳисан.

Сенга зор, интиқ боқдим,  
Қалбни зўр ўтда ёқдим,  
Очилмади гул — бахтим —  
Чиқолмаган тоғимсан.



## ОНАМ ЭШИТМАС

*Онам Қобил қизи Мастурахон хотирасига*

Эзилиб йиғларман, онам эшитмас,  
Бағримни тигларман, онам эшитмас.

Наҳотки ёнимга онам қайтмагай,  
Не чора қиларман, онам эшитмас.

О дунё, мунчалар жумбоқларинг кўп,  
Мен нени биларман, онам эшитмас.

Эркаланиб сочин силардим, энди,  
Қабрини силарман, онам эшитмас.

Онажон, жойингиз жаннатда бўлсин,  
Худодан тиларман, онам эшитмас.

Дунё шодликлари чорлар Туробни,  
Мен қандай куларман, онам эшитмас.

## ГУЗАЛГА

Кўзларингга термулмоқ мумкин,  
Тунда кўкка термулган каби.  
Қора сочинг хаёлдай узун,  
Мўъжизадир қизғалдоқ лабинг.

Сенга кўзи тушсаю бироқ,  
Тош қотмаса ҳайратдан шу он,  
Ундай одам севгидан йироқ,  
Гўзаллик не билмаскан ҳамон.

Яхшиямки гулларда кўз йўқ,  
Куйишарди йўқса ҳасадда.  
Яхшиямки гулларда сўз йўқ,  
Кўмишарди боғни ҳасратга.

Ниҳоятда сахийлик қилмиш,  
Бу табиат сенга келганда.  
Дунёмизнинг бахти хўб кулмиш,  
Не бўларди сен бўлмаганда?!

## ХИЖОЛАТ

Юзинг оппоқ қор ҳам хижолат,  
Кўрдим, кетди ором хижолат.

Бу юзларга доғ тушмасин деб  
Ташвиш кони олам хижолат.

Қошинг узра бир сўз деёлмай,  
Ҳуснингга зор, хор ҳам хижолат.

Фариштами ё пари-пайкар,  
Фарқ қилолмай одам хижолат.

Таърифингни келтиролмай ҳеч,  
Туроб бирла қалам хижолат.

## ОЗОД ЮРТ ЎЗБЕКИСТОН

Ҳеч қачон сўлмас гулим,  
Минг боқиб тўймас гулим,  
Тилимдан қўймас гулим —  
Гўзал юрт Ўзбекистон,  
Ғазал юрт Ўзбекистон.

Тарихнинг шонларга бой,  
Не азиз жонларга бой,  
Суронли жангларга бой,  
Улуғ юрт Ўзбекистон,  
Қутлуғ юрт Ўзбекистон.

Халос бўлдинг зулматдан,  
Мустамлака — кулфатдан,  
Зулм тоғин қулатган —  
Ботир юрт Ўзбекистон,  
Қодир юрт Ўзбекистон.

Боғларинг тенгсиз сенинг,  
Бағринг кенг, чексиз сенинг,  
Меҳринг кўл, денгиз сенинг,  
Танти юрт Ўзбекистон,  
Мангу юрт Ўзбекистон.

Зўр мақсадни кўзлаб сен,  
Жаҳон узра бўйлаб сен,  
Чиқдинг катта йўлга сен —  
Озод юрт Ўзбекистон,  
Обод юрт Ўзбекистон.

## ИНСОННИ СЕВАМАН

Мен севган нарсалар саноғи йўқдир,  
Қуёшни севаман, севаман ойни,  
Гулларга севгимнинг адоғи йўқдир,  
Оқшомни севаман, севаман тоғни.

Севаман тоғларни, ўрмон, денгизни,  
Ёмғиру оппоқ қор, бўронларни ҳам.  
Севаман тунлари ёниқ юлдузни,  
Севаман қушлару жайронларни ҳам.

Баридан кучлироқ севаман аммо,  
Заковатда танҳо, азиз инсонни.  
Худди севган каби болани она,  
Қушлар севган каби чексиз осмонни.

## ҒАФЛАТ

Ғафлат, мени мунча босмасанг,  
Қўзғалмоққа йўқдир иштиёқ.  
Уйлайман: бугунча ёзмасам,  
Сен эшикдан киришингдаёқ.

Мен эшикни қанча зич ёпмай,  
Сен қийналмай кираверасан.  
Қўлга қалам тутганим ёқмай,  
«Алла» айтиб тураверасан.

Ёвлигингни яхши биламан,  
Айтганингни қиламан, аммо,  
Қачон сендан, айт, қутуламан,  
Қачон даф бўласан, эй бало?!

\* \* \*

Унутмоқчи бўлдим, бўлмади,  
Тушларимга кирдинг бесўроқ,  
Қўлларимдан эса келмади  
Хотирани жиловлаб қўймоқ.

Яшасам ҳам чинордай минг йил,  
Утганимча унутолмасман,  
Сен томонга тортаверар дил,  
Хаёлингдан қутулолмасман.

## БОЛАЛИК БИЛАН СУҲБАТ

— Ҳаётим безаги, эй болалигим,  
Ташлаб кетдинг мени вафосиз ёрдай.  
Сенга йўқ эди-ку ҳеч ёмонлигим,  
Зумда ғойиб бўлдинг баҳорги қордай.

— Умринг қучоғида борман-ку ахир,  
Хотирангда тирик кезиб юрибман.  
Ёнингга бораман — шивирлаб чақир,  
Мен ҳам ёлғизликдан безиб юрибман.



\* \* \*

Негадир юрагим урар безовта,  
Шамол оғушида қолган барг мисол.  
Осойиш, оромдан жуда узоқда.  
Жўшиб оқаётган дарёлар мисол.

Ё у сездимикин келишинг қайтиб,  
Олис ўлкалардан, жоним, қошимга.  
Ё бераётгандир олдиндан айтиб,  
Бахт қуши қўнишин яна бошимга.

\* \* \*

Қадим Шошнинг гавжум кўчаларида  
Бебаҳо жавоҳир — шеърни излайман,  
Сукунат гуллаган кечаларида  
Дардкашим — қоғозга ёниб сўзлайман.

Умрим ўтиб борар менинг шу тахлит,  
Аммо бундан сира йўқдир нолишим,  
Ўзимни нақадар сезурман бахтли,  
Қундуздай ёритса тунни ёнишим.

## **СЕНИ УЙЛАЙМАН**

Шуълаларга қоришган  
Тунлар сени ўйлайман.  
Заррин нурдан ёришган  
Кунлар сени ўйлайман.

Хаёлимдан кетмайсан  
Бир лаҳза ҳам, бир он ҳам.  
Соғинтириб келмайсан,  
Ушалмайди армон ҳам.

Икки кўзим тўрт бўлиб  
Сарғайганим қолади.  
Юрак-бағрим ўт бўлиб  
Зор ёнганим қолади.

Шунда ҳам билмам, нега  
Умидни узолмасман.  
Сени менга боғлаган  
Ипларни узолмасман?!

## КҰНГЛИНГНИ БИЛМАДИМ

Ором истайсанми ёки муҳаббат,  
Ёлғон истайсанми ёким ҳақиқат,  
Меҳр истайсанми ёки оқибат? —  
Кўнглингни билмадим, билмадим, эй дўст.

Баҳор ҳавосидай кўнглинг турланар,  
Ҳайратга солмайди сени турналар,  
Нимадан ёришар, недан нурланар? —  
Кўнглингни билмадим, билмадим, эй дўст.

Очилмас сандиқми ёки бир тилсим,  
Билмоқ истаганлар, айт, нима қилсин?  
Ё мен англамадим, яна ким билсин...  
Кўнглингни билмадим, билмадим, эй дўст.

## ШЕЪРНИНГ ЗУРИ ТҮРТ САТР

\* \* \*

Дунёда онадай дўсту ёр бўлмас,  
Онадай ҳеч нима устивор бўлмас.  
Дуогўй онаси бўлган одамнинг  
Толеи тўқисдир, асло хор бўлмас.

\* \* \*

Таъма нелигини билмаган одам,  
Имонга хиёнат қилмаган одам,  
Муҳтожларга айлаган ёрдам —  
Бошим эгик қошингда ҳар дам.

\* \* \*

Гоҳ бир кунда тўртта фасл намоён:  
Табиатга ярашади турланиш.  
Аммо инсон турланса-чи — бу ёмон,  
Дўст тутинсанг, чаён бўлиб урар ниш.

\* \* \*

Кўзларини юммасдан ёлғонни дўндирди у,  
Нафсини тирилтириб, виждонни ўлдирди у.  
Кўнглида аллоҳ учун жой қолдими, билмадим,  
Чунки дилни гуноҳ билан лиммо-лим тўлдирди у.

\* \* \*

Энг яхши билганинг шу: гуноҳдан савобинг оз,  
Берарга саволинг кўп, топарга жавобинг оз,

Уткинчи дунё гами билан оворадир дил,  
Нотугал мусулмонман, аллоҳга тавобим оз.

\* \* \*

Яшамоқлик қанчалик ширин,  
Барг, узилгинг келмайди шохдан.  
Йўқ, йўқ, бунда ҳикмат яширин —  
Аъло жой йўқ Ватандан бошқа.

\* \* \*

Эй йўловчи, ўтирган жойинг,  
Тўнка дея ўйлама сира.  
У — минг йиллик қадим чинорни  
Эслатгувчи ёлғиз хотира.

\* \* \*

Қўлинг доғ бўлса гар, кетади ювсанг,  
Очилмаган бахтинг ажабмас очилса.  
Юзинг шувут бўлса, ёруғдир бир кун,  
Қўнглинг қаро бўлса, чора бормикан?!

\* \* \*

Бир-бирини суййди тоғлар,  
Хиёнатни билмайди тоғлар.  
Қўшни тоғда очилса лола,  
Ҳасад ичра куймайди тоғлар.

\* \* \*

Ухшама булуту шамолга зинҳор,  
Бирида эрк йўқдир, бирида қарор.  
Қуёш, ой, юлдузга ўхшасанг қани,  
Мен тугул, бутун эл бўлур миннатдор.

\* \* \*

Йўлбарслар кичрайиб мушукка дўнмиш,  
Тоғсиз бўри зоти кучукка дўнмиш.  
Қўрқувдан қўрқоқнинг юзидаги хол,  
Ишонинг, ишонманг, учуққа дўнмиш.

\* \* \*

Дилимда дард — ишқ бор, давоси қани?  
Тилимда қўшиқ бор, навоси қани?  
Боғимда муаттар бир гул очилди,  
Бўйин таратарга сабоси қани?

\* \* \*

Асал деб ўйлайсан, заҳар чиқади,  
Оддий тош деганинг гавҳар чиқади.  
Куздан сўнг қаҳратон қишни кутасан,  
Қошингдан гул сочиб баҳор чиқади.

\* \* \*

Нима топган бўлсанг — тилингдан топгунг,  
Нени излар бўлсанг — элингдан топгунг.  
Отаю онангга не қилар бўлсанг,  
Аввало қизингдан, ўғлингдан топгунг.

\* \* \*

Ортидан қувгандим, бахт тура қочди,  
Ҳаёт ҳам аямай заҳрини сочди.  
Қўлни силтаб ўзни меҳнатга урдим,  
Бахтнинг ўзи келиб бағрини очди.

\* \* \*

Ўғрилар ҳам ҳар хил бўлади,  
Ўғирласа бири бахтингни,  
Яна бир пул ўғирлайди,  
Бири эса азиз вақтингни.

\* \* \*

Тап олгинг келмаса муваффақиятимни,  
Қувониш келмаса агар қўлингдан,  
Кўнглингга тугмагил қора ниятни.  
Харсанг тош мисоли чиқма йўлимдан.

\* \* \*

Одамнинг феълида ҳар хиллик ёмон,  
Ўзгаларга ҳасад, бахиллик ёмон.  
Дўст билан душманинг ўрталарида  
Кўзлар илғаб бўлмас аҳиллик ёмон.

\* \* \*

Рад этдингми севгимни? — Йўқ, йўқ,  
Ё демадинг бирон аччиқ сўз.  
Юрагимни поралаган ўқ —  
Ҳақиқатни айтаётган кўз.



## ЖОНИВОРЛАР СУЗЛАГАНДА

*Туркум*

Хўроз:

Соат чиққандан буён  
Хор бўлдик биз хўрозлар,  
Ишсиз юрибмиз ҳамон,  
Бўғилмоқда овозлар.

Бунгаям чидаш мумкин,  
Ҳаммасидан ёмони:  
Сўйишади ош учун  
Гўшт қолмаган замони.

Товуқ:

Ўн тийинлик тухум деб  
Бутун оламни бузар.  
Сўйлашарди шундай деб  
Мен ҳақимда баъзилар.

Ғийбат қилганлар бугун  
Тилин тишлаб қолишди.  
Чунки ҳар бир тухумни  
Ўн беш сўмдан олишди.

Серка:

Олиб боргум қўйларни  
Хоҳлаган томонимга,  
Ўйнатаман уларни  
Жаранг қўнғироғимга.

Қўйлар ҳам ювош, содда,  
Эътироз қилишмайди.  
Алдаганимни ҳатто  
Кўплари билишмайди.

И л о н:

Юрмоққа на оёғим,  
Ушлашга на қўлим бор.  
Тинглашга на қулогим,  
На бир тўғри йўлим бор.

Юзимда бало бордай,  
Сесканади кўрса ким.  
Рақибимга билдирмай  
Заҳарлайман аста, жим.

Ч а ё н:

Эслай олмайман ҳали,  
Бировга дўст бўлганим.  
Оч қолганим маҳали  
Еб қўяман боламини.

Қанча кўп заҳарласам,  
Қувонаман шунчалик.  
Бирор жон соғ қолмаса.  
Бахтиёр йўқ менчалик.

Т о ш б а қ а:

Баъзиларнинг наздида  
Юрармишман нимиллаб.  
Бу туҳматдир аслида,  
Миш-мишлардан чиққан гап.

Юраман мен доимо,  
Имкон даражасида.  
Бир оз ожизман аммо  
Чопиш масаласида.

#### Т у я:

Менга ҳам ёқар салқин,  
Ёқар серўт яйловлар.  
Иссиқни суяди деб  
Ёлғон айтар бировлар.

Ҳайвонман кўп қатори,  
Тўрт оёқ, бир бошлиман.  
Битта «айбим» бор, тўғри,  
Ортиқча бардошлиман.

#### Т и м с о ҳ:

Сувнинг четида туриб,  
Улжамни кутадирман.  
Омадим боқса кулиб,  
Бир ямлаб ютадирман.

Инсон туфайли мен ҳам  
Яшайман ҳовучлаб жон.  
Юрагимни босар ғам,  
Кўриб қолсам жомадон.

#### И т:

Бўридай эркин, озод  
Юрсам эди тоғларда.  
Шундай ўйлар келар бот,  
Оч қолганим чоғларда.

Лекин кўрсам суякни  
Еддан чиқар бариси.  
Кўзимга кўринмайди  
Ялоғимдан нарисси.

Э ш а к:

Умрим ўтар меҳнатда,  
Лек роҳатдан дарак йўқ.  
Жаҳлим чиқар албатта,  
Исён учун юрак йўқ.

Эгамнинг халачўпи  
Олиб қўйган юрагим.  
Қувватдан қолган куним  
Бўлмай қолар керагим.

1989

## МУНДАРИЖА

Гуллаган боғлар . . . . .	3
«Энди дил тубига...» . . . . .	4
Сукунат . . . . .	5
«Сени кутдим йигирма беш йил...» . . . . .	6
Темур бобо . . . . .	7
Муҳаббат . . . . .	8
Улуғбек . . . . .	9
Комил инсон . . . . .	10
Елғон . . . . .	11
Она армони . . . . .	12
Собир Раҳим . . . . .	13
«Соғинганинг айтарсан қулиб...» . . . . .	15
Мустақиллик қўшиғи . . . . .	16
<b>Жўра</b> . . . . .	<b>17</b>
«Мен интилган келажак...» . . . . .	18
Тоҳир қўшиғи . . . . .	19
«Аллоҳим, банданга сабр бер...» . . . . .	20
Мен қишлоққа борсам . . . . .	21
«Яшаяпсиз бепарво, лоқайд...» . . . . .	22
«Қийналиб кетдинг-ку гапнинг тўғриси...» . . . . .	23
«Кўзларингни бир зумгина юм...» . . . . .	24
Дўстлик рубоийлари . . . . .	25
Майса . . . . .	27
«Эртага, эртага, эртага дейман...» . . . . .	28
«Ўз тилида сўзлашдан ор айлаганлар ёмон...» . . . . .	29
Болалик . . . . .	30
Муҳаббатга мубталоман . . . . .	31
Дугонанга келар ҳавасим . . . . .	32
Турди Фароғий сўзи. XVII аср . . . . .	33
Отелло изтироби . . . . .	34
Бобур нидоси . . . . .	35
Қалдирғочга ўхшаб кетасан . . . . .	36
Навой ҳайкали қошида . . . . .	37
Кутиш . . . . .	38
Манзара . . . . .	39
«Юрагимда кўз очар Ватан...» . . . . .	40
Ассалом . . . . .	41
Сен-ла олисларга кетгим келади . . . . .	42
Озодистон ёки Ватан меҳри . . . . .	43
Қитоблар «ёнмоқда» . . . . .	49

Қалбим билмайсан . . . . .	50
Кечирақол . . . . .	51
Шоир Назар Шукурни эслаб . . . . .	52
«Сенсиз ўтган онни он санамасман...» . . . . .	53
Ёмон бўлмай ўт . . . . .	54
Ўтинч . . . . .	55
Онт . . . . .	56
Биринчи галаба . . . . .	57
Ватан . . . . .	58
Боқиб бўлмас . . . . .	59
Руҳимни осмон айла . . . . .	60
Аросат . . . . .	61
Аллоҳим . . . . .	62
Мен излаган одам . . . . .	63
Виждон . . . . .	64
Бойчечакнинг овози . . . . .	65
Ҳижронда . . . . .	66
Кетсанг . . . . .	67
Чин бўлса севганларнинг . . . . .	68
Қийналиб қолдим . . . . .	69
Биринчи ўқитувчи . . . . .	70
Орзулар . . . . .	71
Уша кунлар . . . . .	72
«Эшикни терс ёйма, кираринг бордир...» . . . . .	73
«Менинг қалбимни билсанг...» . . . . .	74
Роз эканму . . . . .	75
«Севмайман» сўзингга ишониб бўлмас...» . . . . .	76
«Баҳор келиб ҳур ўлкам гулистонга айланди...» . . . . .	77
Қизлардан . . . . .	78
«Велосипедидан йиқилган бола...» . . . . .	79
«Баъзиларга берма эътибор...» . . . . .	80
Хонаки қушлар . . . . .	81
Ҳақиқатни айтдим юзингга . . . . .	82
Куз — дўстим, мен сенга дардим ёраман . . . . .	83
Гулга ошиқман . . . . .	91
Севсанг . . . . .	92
Юраги тоза бўлсин . . . . .	93
Ёзишни истайман . . . . .	94
«Осмонга чиқариб қўйдинг бирпасда...» . . . . .	95
«Менга раҳм қилмагай ёр...» . . . . .	96
Бу кўзлар . . . . .	97
Англамадинг . . . . .	98
Ўзмоққа шошилманг ҳеч . . . . .	99
Армон . . . . .	100
Бир танишимга . . . . .	101

Дилбарим . . . . .	102
Тингламадинг . . . . .	103
Ёмғир . . . . .	104
Шунчаки дўстлар . . . . .	105
Она алласи . . . . .	106
«Галатепага қайтиш»ни ўқиб . . . . .	107
Етолмадим . . . . .	108
Самарқанд . . . . .	109
Армоним қолмасди . . . . .	110
Биз ўзбек аскарлари . . . . .	111
«Кўзларинг ёнмаса мунча ўт бўлиб...» . . . . .	112
Сен тупроқсан, қадимий тупроқ . . . . .	113
Бу умр такрор бўлмас . . . . .	114
Баҳорга илтижо . . . . .	115
Сен менинг гуллардан яхши гулимсан . . . . .	116
Шоирлик . . . . .	124
«Чақирасан мени инсофга...» . . . . .	125
Булоқ . . . . .	126
«Фаррош кампир эрта саҳарда...» . . . . .	127
Икки хил одам . . . . .	128
Янги йил тилақлари . . . . .	129
Тангри суйган макон . . . . .	130
«Мен сенга худодай сиғинар эдим...» . . . . .	131
Юзимга айтинг . . . . .	132
Ой . . . . .	133
«Елғонлардан тўйдн дил...» . . . . .	134
Бўрилар . . . . .	135
Қувончимсан . . . . .	136
Онам эшитмас . . . . .	137
Гўзалга . . . . .	138
Хижолат . . . . .	139
Озод юрт Ўзбекистон . . . . .	140
Инсонни севаман . . . . .	141
Гафлат . . . . .	142
«Унутмоқчи бўлдим, бўлмади...» . . . . .	143
Болалик билан суҳбат . . . . .	144
«Негадир юрагим урар безовта...» . . . . .	145
«Қадим Шошнинг гавжум кўчаларида...» . . . . .	146
Сени ўйлайман . . . . .	147
Кўнглингни билмадим . . . . .	148
Шеърнинг зўри тўрт сатр . . . . .	149
Жониворлар сўзлаганда . . . . .	153

*Ғафур Ғулом номидаги  
Адабиёт ва санъат нашриёти*

*Адабий-бадиий нашр*

## **Туроб Ниёз**

### **ГУЛЛАГАН БОҒЛАР**

#### **Шеърлар**

*Муҳаррир Н. Комилов*

*Рассом А. Пономарев*

*Расмлар муҳаррири М. Карпузис*

*Техн. муҳаррир В. Барсукова*

*Мусахҳиҳ М. Насриддинова*

**ИБ № 5610**

Босмахонага 17.12.97 й.да берилди. Босишга 17.04.98 й.да рухсат этилди. Формати 70×90<sup>1/32</sup>. 2-нав босмахона қоғози. Адабчй гарнитура. Юқори босма. 5,85 шартли босма тобоқ. 3,5 нашр босма тобоғи. Жами 3000 нусха. 68—97 рақамли шартнома. Баҳоси шартнома асосида. 1016 рақамли буюртма.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти 700129, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг 1-босмахонада чоп этилди. 700129, Тошкент, Сағбон кўчаси, 1-берк кўча, 2-уй.